

Bodo novi ukrepi vplivali na izvoz?

Najnovejši stabilizacijski ukrepi Zveznega izvršnega sveta, razen že znane 20 % devalvacije dinarja, niso v času, ko je nastal ta članek, še v ničemer koreniteje posegli na jugoslovanske, s tem pa tudi Iskrine zunanjetrgovinske tokove. Kljub temu smo se odločili za krajši pogovor z zunanjetrgovinskima strokovnjakoma v Iskri Commerce — v.d. direktorja TOZD Zunanji trg Milošem Resnikom in pomočnikom direktorja v tej TOZD Petrom Cudermanom.

Sedanji izvozno-uvozni položaj v Iskri sta naša sogovornika ocenila za »tradicionalno mobilizacijsko stanje«, katero je značilno za domala že vsa minula leta, ko je Iskra ob največjih prizadevanjih skušala v zadnjem četrtletju doseči in preseči izvozni načrt. Kot vse kaže letošnjega izvoznega plana le ne bomo dosegli, čeprav večjih odstopanj ne bi smelo biti in moramo do konca leta skupno izvoziti na konvertibilno tržišče za 130 milijonov dolarjev, poudarja Miloš Resnik.

Gre torej za nekaj odstotno odstopanje od začrtane konvertibilne izvozne obveznosti. Po projekciji bi morali v zadnjih treh mesecih izvoziti na konvertibilno za 46 milijonov dolarjev, ob tem, da bomo imeli na razpolago v tem obdobju okoli 22 milijonov dolarjev uvoznih možnosti. V Iskri smo se tudi že dogovorili, da bomo te relativno pike količine repromateriala iz uvoza striktno in neposredno v odvisnosti od izvoznih rezultatov, delili med največje izvoznike.

»Vsi v Iskri se moramo zavedati,« poudarja v.d. direktorja TOZD ZT, »da je položaj izredno resen. Iskra je prejšnji teden obiskala delegacija vidnih republiških delavcev — predsednik republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje Jernej Jan s sodelavci, predsednik slovenske SISEOT tov. Slokar s sodelavci ter predstavniki slovenske gospodarske zbornice. Iskrinim

vodilnim delavcem so obljubili vsaj možno pomoč pri realizaciji izvoza.

O vplivu devalvacije dinarja na izvoz je Miloš Resnik povedal tole: »Devalvacija je gotovo ukrep, ki pospešuje izvoz, je pa vprašanje, kako bodo nanj vplivali še dodatni ukrepi. Pri tem mislim predvsem na izvozno stimulacijo, ki bi gotovo morala obdržati sedanjo višino, da bi bil izvoz res zanimiv. Marsikaj govorijo na različnih sejah, marsikaj objavljajo tudi po sredstvih javnega obveščanja, toda takšnih oprijemljivih stvari ni. Ocenjujem pa, da bodo novi ukrepi prišli do veljave šele prihodnje leto. Na vsak način pa pozdravljam vsako stvar, ki bo omogočila povečanje izvoza.«

Kot rečeno, se je našega kratkega pogova udeležil tudi pomočnik direk-

torja TOZD Zunanji trg Peter Cuderman. V zvezi s položajem doma in v tujini je dejal tole: »Svetovni položaj, za katerega je še vedno značilna huda gospodarska recesija, je trženje še otežkočil. In vsaka neposlovnost pri izvajanju naših izvoznih naporov, zlasti na področju kakovosti in zanesljivosti izdelkov, dobavne discipline in med drugim tudi ustrezne ravni izvoznih cen, še kako vpliva na uresničevanje Iskrinega izvoza, zato pozivamo vse delavce v Iskri, da vsak po svojih močeh in možnosti vpliva na to, da bomo izvozna naročila tudi uresničili.

Ne sme se nam več dogajati, da bomo imeli tako kot zdaj 10 milijonov dolarjev kumulativnih izpadov naročil za izvoz na konvertibilno področje in prav toliko na kliring. (Prav o tem najnovejšem izpadu bo v kratkem razpravljala kolegij Iskrinih glavnih direktorjev op.p.) Zlasti ne zato, ker izpada ne bomo nikoli več kompenzirali, saj je moral naš kupec v tujini nabaviti blago pri naši konkurenci.«

Lado Drobež

V počastitev mladinskega kongresa

Ljudje si zastavljamo samo tiste cilje, ki so nam uresničljivi, ki jih lahko dosežemo. Naše cilje in cilje vseh naprednih družbenih sil vsebujejo program zveze komunistov, zakon o združenem delu in ustava. So pa še drugi programi, v katerih so zapisani razni cilji, uresničljivi cilji. Za kaj gre v tem primeru. Gre za program mladih iz tovarne malih zagajalnikov, temeljne organizacije

Iskre — Avtoelektrike Nova Gorica, v katerem so med drugim zapisane razne delovne akcije, ena izmed teh pa je čiščenje delovnega okolja.

In prav to akcijo so organizirali mladi prejšnjo soboto prav na dan, ko se je v Novem mestu pričel 11. kongres ZSMS.

Že pred osmo so se pričeli zbirati. Iz minute v minuto jih je bilo več, po oceni predsednice Milene Jovanovič je bila udeležba zadovoljiva. In niso bili le mladi. Tudi predstavniki vodstva tozda in DPO so bili. Čeprav ne kdo ve kako številčno, a bili so! Prijeli so za vsa mogoča čistilna sredstva, delovna hala je velika, zato je bilo potrebno kar najhitreje poprijeti za delo. Uspeh ni izostal, delovno okolje je bilo okrog 13. ure, ko so z deli končali povsem spremenjeno, prijaznejše, svetlejšo, odeto v svežino.

In vendar se ob tem poraja tiha misel, mimo katere ne moremo, prihaja pa iz vodstva mladih v tem tozdu. Res, da je ta akcija zapisana v programu mladih, vendar pa, tako menijo in ta trditve je na mestu, bi morala biti skrb za lepo delovno okolje vseh zaposlenih in ne le peščice mladih. Prepričanje večine, saj bo že mladina napravila to in ono, vsekakor porodi razmišljanje, da je mladinska organizacija le na papirju, da so mladi dobri le ob fizičnih akcijah, da so v večini primerov — komunalno podjetje!

No, kljub temu, udeleženci akcije so bili zadovoljni, vzdušje je bilo tako kot se ob takih akcijah spodobi. Ponosni, da so tako koristno izkoristili deževno, prosto soboto, so po opravljenih delih še malo poklepetali in se razšli.

M.R.

Pogled na sedanjo tovarno feritov v Stegnah, ki praznuje 30-letnico obstoja in uspešnega razvoja. Ob tej priložnosti smo tej temeljni organizaciji združenega dela IEZE namenili 4. in 5. stran.

RAZGOVOR S PREDSEDNIKOM KPO SOZD ISKRA ANTONOM STIPANIČEM

VEČJE MOŽNOSTI ZA IZVOZ, TUDI V ISKRI

Najnovejši sveženj gospodarskih ukrepov, ki sta jih nedavno sprejela zvezna skupščina in zvezni izvršni svet so prinesli aktivnim in pretežnim izvoznikom določene olajšave, prednosti in stimulacije, ki bodo vsekakor pozitivno vplivali na povečanje izvoza, če že ne takoj, pa vsaj v bližnji prihodnosti.

Kako bodo omenjeni ukrepi vplivali na Iskro, ki sodi med velike izvoznike in kakšne so v tem smislu možnosti za povečanje izvoza, smo naprosili predsednika KPO SOZD Iskra Antona Stipaniča, da bi nam na kratko povedal svoje mnenje o tem svežnju ukrepov, med katere sodi tudi 20% devalvacija dinarja.

»Glede najnovejših ukrepov okrog zunanje trgovine, je znano iz časopisnih vesti, televizije in radia,« je izjavil Anton Stipanič, »da je zvezni izvršni svet poleg drugih ukrepov, ki naj pospešijo izvoz že v letošnjem letu, predvsem pa v letu 1983, sprejel sklep, da je dovoljen uvoz repromateriala do 50% vrednosti, če je zagotovljen ustrezen konvertibilni priliv. To v bistvu pomeni, da organizacija združenega dela, ki opravi takšen izvoz, ne plača deviznih prispevkov iz republiškega, oz. zveznega predpisa za pokrivanje dolgov iz tako imenovane jugoslovanske, oz. slovenske solidarnosti, to se pravi da je oproščena plačila približno 36% do 50%, kar od celotne vsote pomeni približno 18% priliva, ki ga lahko OZD ustvari, oz. porabi za svoje reprodukcijske materiale. Tako je delež uvoznih možnosti za približno 19% večji od možnosti sedanjega, tako imenovanega malega deviznega režima.

Če povedano zdaj apliciramo na naše razmere, potem moram reči, da marsikateri takšen izvoz odklanja in so mnega, da je tak predpis prišel mnogo prepozno. Zdi se mi namreč nesmiselno, da se nam ne bi splačalo izvažati, tudi če dobimo čistega izplačila samo 20 ali celo samo 10%, ker s tem zaposlujejo kapacitete in ustvarjamo pogoje za ustvarjanje in ohranjanje nekaterih dosedanjih zunanjih tržišč. Vendar — nikoli ni prepozno. Želel bi poudariti to, da bomo ta predpis, oz. to možnost izkoristili že v letošnjem letu, kolikor se

bo pač dalo in tako opravili priprave za prihodnje leto, ker se odpirajo vsaj nekatere možnosti, ki jih doslej nismo mogli uresničiti.

Glede devalvacije pa mislim, da je bilo že dovolj pojasnjeno v zvezi s tem in da nam je tudi znano, zakaj je do tega moralo priti. Verjetno bi to bilo potrebno storiti že mnogo prej, kajti naše notranje cene so se v lanskem letu povečale skoraj za 45%, ali celo več, po nekaterih podatkih v letošnjem letu pa doslej že blizu 30%. Znano je, da pa spremljava drsenja tečajev konvertibilnih valut, oz. valut nasploh ni sledila trendom v rasti domačih cen in je za gotovo dohodek, ki izhaja iz izvoza, relativno padel ter s tem onemogočil marsikateri izvoz.

Zdaj je prišlo do tega ukrepā in 20% devalvacije pomeni dodatno stimulacijo, ki bo pozitivno vplivala na izvoz. Menim, da je devalvacija premajhna, zlasti še na konvertibilnih valutah, ker so hkrati znižane stimulacije povprečno za 9% in je učinek pri konvertibili le cca 11%.

Računajoč, damoramo le določene repromateriala uvažati, za katere plačujemo carino in ostale uvozne stroške in to nekje v povprečju okrog 25% ali celo več, se dohodkovni učinek devalvacije v Iskri občutno zniža. Menim da bo nadalje drsenje dinarja v odnosu na konvertibilne valute do neke mere popravljalo ta položaj, do zaželenega cilja pa bi prišli le tako, da bi postali izvozniki — če smem reči, bogati, uvozniki pa revni.«

D.Ž.

Po končanem 11. kongresu Zveze socialistične mladine Slovenije v nedeljo, 24. oktobra v Novem mestu, je bila seja republiške konference ZSMS, na kateri so izvolili za novega predsednika dipl. ing. matematike Andreja Brvarja, za podpredsednico dipl. polit. Sašo Dragoš, za sekretarja pa dipl. polit. Bojana Žlendra.

Kongres mladine je ob zaključku svojega dela sprejel tudi resolucijo, iz katere povzemamo najpomembnejše poudarke:

O naših usmeritvah in ciljih govorimo z jasno zavestjo o vseh ovirah, ki so pred nami. Ne delamo si iluzij o tem, da jih bo mogoče doseči brez boja, kajti razvoja socialističnih samoupravnih odnosov ne onemogočajo samo bolj ali manj slabo razvite proizvodne sile, ampak onemogočajo samo bolj ali manj slabo razvite proizvodne sile, ampak tudi njegova zgodovinska nasprotinika — birokracija in tehnokracija, ki hlepita po oblasti v tovarni, šoli, krajevni skupnosti, in poskušata gospodariti s ključnimi družbenoekonomskimi vzvodi in državi.

V družbenoekonomski krizi se mladi vse težje zaposlujejo. ZSMS zato napoveduje boj brezposelnosti... Kako naj se lotimo tega boja? Osnovne organizacije ZSMS v organizacijah združenega dela morajo vplivati in odločati o temeljnih plana organizacij združenega dela in s tem plana zaposlovanja, vplivati morajo na vsakoletne plane štipendij; na kadrovska vprašanja, občinske konference ZSMS morajo sodelovati in si zagotoviti vpliv v občinskih skupnostih za zaposlovanje.

Priti do stanovanja je danes prava umetnost. Če si mlad, imaš za to še manj možnosti. Kaj mora ZSMS storiti, da bodo imeli mladi ljudje večje možnosti? V OZD se mora boriti za ustrežnejše pogoje za mlade posojiljemalce, za prednostno obravnavo mladih družin, za to, da bodo mladi ljudje plačevali lastno udeležbo pri vselitvi, ne pa pred njo, za to, da se odpravi pogoj določitve delovne dobe v OZD kot prevladujoče merilo za pridobitev stanovanja, za to, da sklenitev zakonske zveze ne bo odločujoč pogoj za pridobitev stanovanja.

Nujno je treba izboljšati in revolucionirati pouk. To lahko dosežemo z uvajanjem novih metod dela, z individualizacijo pouka, s seminarskim delom, z zmanjšanjem števila učencev v razredih ter z drugimi ukrepi, ki naj odpravijo klasični redovalni in izpitni sistem, kot družbeni selekcijski mehanizem z dviganjem splošne izobrazbene ravni, z uveljavljanjem drugačnih odnosov med učenci in učitelji, študenti in profesorji, ki bodo resnično temeljili na konkretnem delu in medsebojni odvisnosti, temelječi tudi na objektivnem medsebojnem ocenjevanju, ne pa na lažnem povprečju znanja.

Odločno vztrajamo na stališču, da učenci in študenti samostojno, brez udeležbe staršev v njihovi delegaciji, odločajo v svetih izobraževalnih organizacij.

ZSMS bo organizirala mlade kmetovalce v aktivih mladih zadrugnikov, širila bo prostor za reševanje problemov mladih kmetovalcev znotraj organizacije same in upoštevala njihove posebne interese v delovanju socialistične zveze na čimbolj množični osnovi.

Dosledno je treba uveljavljati dohodkovne odnose in svobodno menjavo dela, kot zgodovinske interese vseh delovnih ljudi. Specifične interese mladih je treba obravnavati na zborih združenega dela, zborih krajevnih skupnosti, zborih občin in v skupščinah interesnih skupnosti.

Perspektiva naše organizacije je v njeni samostojnosti, množičnosti in v tem, da postane fronta vseh delov mlade generacije.

Osnovne organizacije in celotna Zveza socialistične mladine Slovenije morajo postati povsem samostojne in se osvoboditi različnih »skrbnikov«. S takšnim delom bomo najuspešneje razbili sektaštvo in oportunizem v naši organizaciji.

Da bodo mladi lahko spreminjali družbene razmere in odnose ter uveljavljali revolucionarne usmeritve, t.j. razvoj socialističnih samoupravnih odnosov v naši družbi, morajo nenehno izpolnjevati svoje teoretsko, politično in marksistično znanje.

ZSM SLOVENIJE — FRONTA VSEH DELOV MLADE GENERACIJE

Nezaposlovanje hromi delo mladinske organizacije

Tradicionalno srečanje mladih iz Iskre Commerce, namenjeno pa je bilo predvsem požitvi dela mladinske organizacije, smo izkoristili tudi za pogovor s predsedniki OO ZSMS temeljnih organizacij v Iskri Commerce in predsednikom Koordinacijskega sveta IC. V središču pozornosti je bila nedelavnost mladinske organizacije, sogovorniki pa so opozorili tudi na nekatera druga vprašanja, ki pestijo mlade, kot na primer na zaposlovanje, pripravnost, fluktuacijo mladih, nezadostno sodelovanje z drugimi DPO itd. Vsekakor lahko rečemo, da je okrogla miza opozorila na številne podobne probleme kot 9. kongres ZSMS, ki je bil tedaj doli pozneje.

»Samo mrtvilo mladine je trenutno splošen problem v vsej naši družbi, ne le v Iskri Commerce ali njenih temeljnih organizacijah,« meni predsednik mladinske organizacije v Zunanjem trgu Boris Mrak. »Je rezultat vseh okoliščin in vsega, kar se pri nas dogaja.« Predsednik Koordinacijskega sveta Djevo Kerić je v zvezi s tem problemom dejal: »Kritiziramo lahko vsi, toda rešitev moramo najti čimprej in zainteresirati mlade v Iskri Commerce za delo v mladinski organizaciji. Razen peščice nas starih mačkov je v IC bore malo aktivnih mladih celo manj kot desetina od 446 mlajših pod 27 let.«

Seveda smo predsednika Kerića takoj pobarali, kakšnih oblik spodbujanja in oživljanja se bo lotilo vodstvo mladih v IC.

»Menim, da nas bodo gospodarske težave in nezaviden položaj v prihodnje bolj tesno povezali. Lotili smo se že več oblik, kot na primer izletov, piknikov, spoznavnih večerov, ena oblika je tudi porski SMIC, toda resnično se bojim, koliko mladih, ki so zdaj tukaj na 9. tradicionalnem srečanju bo začelo aktivno delovati v svoji delovni sredini.«

Morda je mrtvilo mladinske organizacije še bolj opaziti po Iskrinih predstavništvih, servisih in prodajalnah po Jugoslaviji. O tej nedelavnosti je Djevo Kerić dejal naslednje: »Poleg vzpodbujanja pri delu je osnovni namen tegale seminarja v tem, da spozna in združi mlade, ki delajo v Iskri Commerce, toda udeležba iz predstavništev je letos izredno majhna. Za to je več vzrokov. Menim, da je prvi v tem, da se mladi tako rekoč starajo s svojim delovnim mestom in ko prestopijo magičnih 27 let so za delo mladinske organizacije izgubljeni. Lahko se zgodi, da bo prav zaradi tega tradicionalno srečanje v Poreču morda že prihodnje leto propadlo, čeprav si mladi tega ne želimo.«

V Beogradu so tako na primer imeli do lanskega leta močno mladinsko organizacijo, toda zaradi starosti je prenehala delovati. Nekaj podobnega se lahko zgodi tudi v Zagrebu. Nezainteresiranost za delo, delno pa seveda tudi staranje in nezaposlovanje mladih so torej osnovni vzroki na nekakšno mrtvilo, ki pa ga bo treba vsekakor, kot so sklenili mladi na SMIC-u, premagati.

»Dela mladih po predstavništvih bomo skušali oživiti z reorganizacijami mladinskih organizacij ter združevanjem mladih med različnimi temeljnimi organizacijami. Tozgodovna razdrobljenost zdaj ni v korist mladinski aktivnosti. Morda bomo šli še dalje ter povezali Iskrine mladinke in mladince iz bližnjih mest,« je poudaril Djevo Kerić.

Boris Mrak je k nedelavnosti pripisal tudi neprestani boj, kot je dejal, za dinar. »Osnovni interes delavca, ne glede na njegovo starost, je gotovo njegov osebni dohodek. Pri nas smo uspešno začeli z Zakonom o združenem delu, toda od sprejema naprej se je prav malo premaknilo. Predvsem ni dodelan sistem nagrajevanja, zato ni čudno, da se srečujemo s tolikimi problemi.«

Po posameznih temeljnih organizacijah in v Skupnih službah je položaj takle:

TOZD Zunanji trg: »Mladinska organizacija sicer deluje, vendar je premalo mladih, ki jih zanima skupno delo. Sicer smo povezani z drugimi osnov-

nimi organizacijami mladine preko Koordinacijskega sveta, vendar ni vse tako kot bi moralo biti. Tudi obveščnost bi morala biti boljša,« je dejala sekretarka Koordinacijskega sveta mladine IC Janja Božič.

TOZD Marketing: Predsednica osnovne organizacije mladine v tem kolektivu je Jelka Grabec. »Pri nas je zelo malo mladih. V zadnjih dveh letih nismo v Marketingu v Ljubljani zaposlili niti enega novega mladince ali mladinke, še tisti, ki so pa niso zainteresirani za delo.

TOZD Prodaja: Predsednik je Stane Glavan. »Podobno kot drugod, je tudi

Delo krožkov za izboljšanje proizvodnje

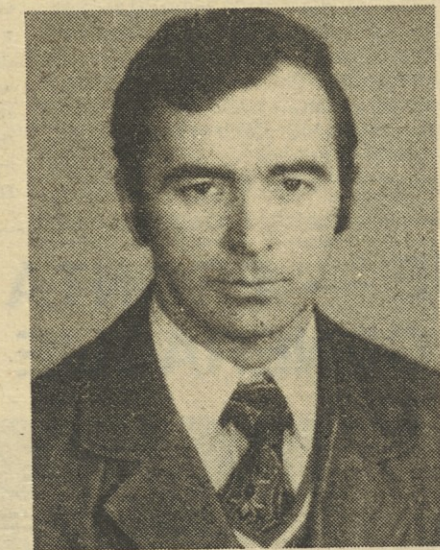
Kot smo že poročali, je bil pretekli teden v Škofji Loki tridnevni seminar na temo Vodenje krožkov za izboljšanje proizvodnje, ki se ga je udeležilo 16 delavcev — vodij krožkov iz naših TOZD. Povprašali smo nekatere udeležence za njihovo mnenje o krožkih in tudi, s kakšnimi vtisi odhajajo s tega posvetovanja. Spregovorili so:

JANEZ ZIHERL, TOZD TEA, Telematika:

Zamisel o krožkih se mi zdi pametna in vidim tudi možnost, da se ta zamisel tudi ostvari. Seveda pa je pomembno, da se bomo v krožkih lotevali problemov, ki jih bomo znali reševati. Če bomo tako na začetku začeli reševati lažje rešljive probleme, se bo popularnost krožkov zvečala, in delo v njih bo potem lažje.

Ce pa, seveda, ne bomo dovolj aktivni, pa bo tako, kot je bilo že z marsikatero odlično zamisljo — namreč, da je zamrla. To pa bi bilo v tej gospodarski situaciji, ko je reševanje problemov vseh velikosti in na vseh ravneh še kako pomembno, res škoda. Zato se bomo morali lotiti reševanja manjših problemov kar takoj, ko pa bomo imeli več izkušenj, pa bomo lahko prehajali na čedalje večje probleme. Takih problemov je veliko. Kot vodja montaže se zavedam, da v obilici problemov niti zaznamo ne več vseh kaj šele, da bi jih reševali, zato se mi zdi zamiel o krožkih res dobra.

Pa še tole bi rad dodal: krožki, kakor so sedaj predstavljeni, niso uporabni le v proizvodnji, ampak praktično na vseh področjih dela. Zato mislim, da bi se v naših delovnih sredinah morali uveljaviti!

pri nas. Glede sodelovanja z drugimi DPO bi dejal, da je še kar dobro, okrepiti pa bo treba izmenjavo informacij.«

TOZD Servis: Iz te temeljne organizacije sta se seminarja udeležila menda le dva mladince. Tudi za njihovo osnovno mladinsko organizacijo je značilno, da se spopada s hudimi problemi, predvsem prostorsko razdrobljenostjo.

TOZD Zastopstva: Predsednica te mladinske organizacije je Vojka Černe. »Vsega skupaj nas je le še 13 mladincev in mladink, ker pa ne zaposlujeemo novih ljudi, se naše članstvo z vsakim letom manjša. Razveseljivo pa je, da je vsaj ta peščica delavna!

Delovna skupnost Skupnih služb: Predsednica je Jožica Weiss. Pri nas je prav obratno, kot v temeljnih organizacijah. Imamo veliko mladink in mladincev, vendar so večji del zaposleni v računovodstvu, tam pa je velika fluktuacija. Precejšen problem je tudi ta, da so Skupne službe razdrobljene v Ljubljani na petih lokacijah.

To smo želeli rešiti s poverjeniki, vendar se pri svojem delu niso izkazali.«

LD

Vodilni mladinski aktivisti v Iskri Commerce.

POTREBE PO SODELAVCIH

Na tem mestu bomo redno objavljali vsa prosta dela in naloge v Iskri, tako za redno delo kot za sodelovanje v občasni projektne zasnovanih nalogah v okviru SOZD ali posameznih DO. Prav tako bomo v skladu z 89. členom samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD objavljali sproščene sodelavce, ki jim v TOZD oziroma Delovni skupnosti ne morejo zagotoviti ustreznega dela ter tiste, ki sami želijo menjati delo, bi pa radi ostali v Iskri. Objavljali bomo tudi razpis za vodilna in vodstvena dela in naloge. V glasilo, ki izhaja ob petkih bomo objavili vse potrebe, ki bodo prispele k nam do vključno vsakega ponedeljka.

Objave zbira in ureja: Judita Bagon, SOZD Iskra DSSS, Trg revolucije 3, Ljubljana, Š 11, telefon 213-213, int. 21-25.

ISKRA ZORIN, TOZD CAOP

1. Projektant I.

Pogoji: dipl. ing. matematike, računalništva ali elektrotehnike, 3 leta ustreznih delovnih izkušenj, lahko je brez izkušenj, če je kandidat pripravljen skleniti delovno razmerje kot pripravnik.

2. Programer I.

Pogoji: dipl. ing. matematike, računalništva ali elektrotehnike, 3 leta ustreznih delovnih izkušenj, lahko je brez izkušenj, če je kandidat pripravljen skleniti delovno razmerje kot pripravnik.

Delo je za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Pismene prijave z dokazili pošljite v 8 dneh na naslov Iskra ZORIN DSSS Štekljeva 6, Ljubljana.

ISKRA ELEKTROZVEZE, TOZD TTS

1. Projektant avtomatskih merilnih sistemov

Pogoji: dipl. ing. elektro, 3 leta delovnih izkušenj, predviden OD 14.855 din

TOZD US

1. Samostojni tehnični risar

Pogoji: uspešno končana osnovna šola, tečaj tehniškega risanja, 5 let delovnih izkušenj, predviden OD 9.000 din

Delo je za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Pismene prijave z dokazili pošljite v 15 dneh na naslov Iskra Elektrozeve, Kadrovska služba, Stegne 11, Lj.

ISKRA INVEST SERVIS

1. TEHNOLOŠKA PRIPRAVA IN NADZOR ELEKTRO DEL — 1 delavec

Pogoji: elektrotehnik jaki tok in 3 leta delovnih izkušenj na področju izdelave elektro—instalacijskih načrtov ter opravljen izpit za delo na visokonapetostnih napravah, poskusno delo 3 mesece, pričakovani OD 14.000 din

2. IZVRŠEVANJE ZAHTEVNEJŠIH DEL NA TT NAPRAVAH — 1 delavec

Pogoji: TT mehanik — specialist in 3 leta delovnih izkušenj na področju vzdrževanja telefonskih central večje kapacitete in aparatov, poskusno delo 3 mesece, pričakovani OD 14.000 din

3. KURJENJE VISOKOTLAČNIH KOTLOV IN UPRAVLJANJE KOMPRESORSKIH NAPRAV — 1 delavec

Pogoji: strojni ključavničar specialist in 4 leta delovnih izkušenj na področju vzdrževanja kotlovnice z izpitom za kurjača visokotlačnih kotlov in strojnika kompresorskih naprav, poskusno delo 3 mesece, pričakovani OD 14.000 din

4. UREJANJE SKLADIŠČNEGA POSLOVANJA — 1 delavec

Pogoji: strojni ključavničar ali električar in 1 leto delovnih izkušenj na področju skladiščnega poslovanja s tečajem za skladiščnika, poskusno delo 2 mesece, pričakovani OD 13.000 din

5. POSREDOVANJE TELEKSOV IN TELEGRAMOV — 1 delavec

Pogoji: PTT manipulant in 6 mesecev delovnih izkušenj na področju posredovanja teleksov in telegramov s pasivnim znanjem tujega jezika, poskusno delo 2 mesece, pričakovani OD 11.500 din

6. POSREDOVANJE TELEFONSKIH POGOVOROV — 2 delavca

Pogoji: ozek profil in 6 mesecev delovnih izkušenj na področju telefonskega posredovanja s tečajem za telefonista, poskusno delo 2 mesece, pričakovani OD 10.000 din

7. ČIŠČENJE OBJEKTOV — 5 delavcev

Pogoji: priučena delavka in 3 mesece delovnih izkušenj s čistilnimi napravami, poskusno delo 2 mesece, pričakovani OD 9.000 din

8. IZVRŠEVANJE TISKARSKIH DEL — DOMINANT — 1 delavec

Pogoji: VK grafični delavec in 3 leta delovnih izkušenj na področju tiskarske stroke, poskusno delo 3 mesece, OD 14.000 din

9. STREŽBA GOSTOV — ZAHTEVNEJŠA OPRAVILA — 1 delavec

Pogoji: KV natakar in 2 leti delovnih izkušenj v gostinstvu, poskusno delo 2 mesece, pričakovani OD 10.500 din

10. STROKOVNI IN OPERATIVNI POSLI LJUDSKE OBRAMBE — 1 delavec

Pogoji: višji upravni delavec in 3 leta delovnih izkušenj na področju ljudske obrambe, poskusno delo 3 mesece, pričakovani OD 15.000 din

Kandidate vabimo, da pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 15 dneh po objavi, ali se oglašijo osebno na razgovor v splošno kadrovske poslih v Ljubljani, Kotnikova 12.

IZ DRUŽBENO-POLITIČNE OCENE SOZD ISKRA

Družbenopolitične organizacije, njihov položaj in oblika organiziranosti SOZD Iskra

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

c) ZVEZA SOCIALISTIČNE MLADINE

Tudi Zveza socialistične mladine v SOZD Iskra je doživela po kongresih leta 1978 nekatere spremembe. Te so bolj občutne v vsebini delovanja, kakor v obliki organiziranosti.

Prek 90 OOOZSM se združuje v 16 konferenc osnovnih organizacij na ravni DO, hkrati pa tudi v koordinacijski svet osnovnih organizacij na ravni SOZD Iskra. Povezanost koordinacijskih konferenc OOOZSM v DO in koordinacijskega sveta v SOZD se zagotavlja prek predsedstva KS ZSM v SOZD, ki ga sestavljajo vsi predsedniki konferenc iz DO.

V koordinacijskem svetu OOOZSM na ravni SOZD mladi skupno uredničujejo predvsem tiste aktivnosti, ki se nanašajo na poenotenje položaja mladega delavca v SOZD Iskra. Za reševanje nekaterih specifičnih oblik zadovoljevanja interesov mladih v SOZD Iskra, so bile ustanovljene tudi nekatere organizacijske oblike, ki jih povezuje KS ZSM v SOZD:

— klub mladih inovatorjev — štipendistov

— pohodni odred 99d

— delovna brigada SOZD.

Ugotavljamo, da se je oblika delovanja mladine v okviru SOZD, ki je bila prej izražena v neposrednem kontaktiranju med KS ZSM v SOZD in posameznimi OO ZSMS precej spremenila. Še poslovnikom o delovanju KS ZSM v SOZD Iskra je sicer še vedno

predvidena neposredna komunikacija med KS ZSM SOZD in posameznimi OO ZSM, vendar se v praksi vse bolj uveljavlja oblika delovanja, ki smo jo sicer dogovorili za delovanje sindikata. Tako bo potrebno v prihodnje ponovno pretehtati obliko organiziranosti in jo prilagoditi metodam, ki se sicer skozi delovanje potrjujejo.

V delovanju mladine znotraj SOZD smo že nekaj let opazovali upadanje aktivnosti, kar pa se v zadnjem obdobju spreminja s povečanim intresom mladih za organizirano delovanje. Upadanje aktivnosti zasledujemo praktično od poizkusa uvajanja aktivna mladih delavcev, ki so pomenili transmisijo sindikalnega dela med mladino. Čeprav smo dokaj hitro spoznali neustreznost takega organiziranja, mladina od takrat ni več našla pravega mesta v delovanju družbenopolitičnih organizacij v SOZD.

To značilnost sicer zasledujemo na splošno v združenem delu, vendar je bila mladina znotraj SOZD v prejšnjih obdobjih zelo aktivna. Povečan interes za mladinsko delo, ki se kaže verjetno tudi zaradi upadajočega življenjskega standarda mladega delavca, vedno težjega zaposlovanja, težjega pri-

dobivanja stanovanjskega prostora za mlado itd., nameravamo v SOZD usmeriti na različne oblike interesnega povezovanja mladih na problemih, ki so enotni za vse mlade delavce v Iskri. Tu se kažejo možnosti za neštete oblike ponovne uveljavitve mladinske organizacije ob razčiščenih funkcijah ostalih DPO ter ob veliki aktivnosti predvsem mladih članov ZK.

d) ZVEZA BORCEV

Zveza borcev ima v svoji aktivnosti v okviru SOZD Iskra dolgoletno tradicijo. Že ob nastanku združenega podjetja so borci odigrali ključno vlogo ter s svojo izkušnostjo in odlično besedo pomagali pri iskanju najustrežnejših rešitev. Kljub dogovorom o prenosu aktivnosti ZB iz združenega dela v krajevne skupnosti so borci ohranili oblike organiziranosti, ki so jim omogočale nemoteno delovanje v okviru ZP ter kasneje v SOZD Iskra.

V okviru SOZD Iskra danes deluje 17 aktivov ZB po DO, ali TOZD, v okviru katerih je aktivnih še vedno prek 350 borcev. Ti aktivni se povezujejo v aktiv ZZZ na ravni SOZD Iskra, ki je tesno povezan z delom

sindikalne organizacije. Aktiv ZB SOZD Iskra vsključuje vprašanja, ki so pomembna za socialni in delovni položaj članov ZB, hkrati pa spremlja tudi vsa ostala vprašanja, ki se pojavljajo ob delu v SOZD Iskra. Večino teh vprašanj rešujejo borci prek sindikalne organizacije. Kljub aktivnosti in pomenu borčevske organizacije v okviru SOZD Iskra pa ne moremo mimo dejstva, da je število aktivnih borcev praktično iz dneva v dan manjše ter se s tem tudi postavlja vprašanje obstoja te organizacije. Zato intenzivno delamo na prenašanju tradicij NOV na mladino, zaradi česar smo tudi ustanovili pohodni odred partizanskih delavnic 99d, ki so v bistvu zibelka današnje SOZD Iskra.

II. SAMOUPAVNA ORGANIZIRANOST IN UREŠNIČEVANJE DOHODKOVNIH ODNOSOV

Zadnja temeljita sprememba v samoupravnih organiziranosti SOZD Iskra je bila v

Poslovanje TOZD PMD

V TOZD PMD so glede na spremljajoče probleme v prvih 9 mesecih letošnjega leta, dokaj zadovoljni s poslovnimi uspehi. Več o njihovih proizvodnih rezultatih in težavah, ki so jih morali sproti premagovati pa nam je na našo prošnjo podal njihov direktor, dip. ing. Milan Gamberger.

»Z izpolnjevanjem plana in s poslovnimi rezultati v prvih 9 mesecih smo v naši temeljni organizaciji kar zadovoljni. Uspešno smo se oskrbeli vsaj s tistim materialom, ki nam je omogočil polno zaposlenost tako, da smo se ob pro-

nem sodelovanju pripravljali služb uspeši izogniti grozečim zastojem.

Zavedamo pa se, da nismo poslovali optimalno in s tako produktivnostjo, kot je od nas zahteva sedanost. Dosti zadreg smo imeli zaradi nizkih osebnih

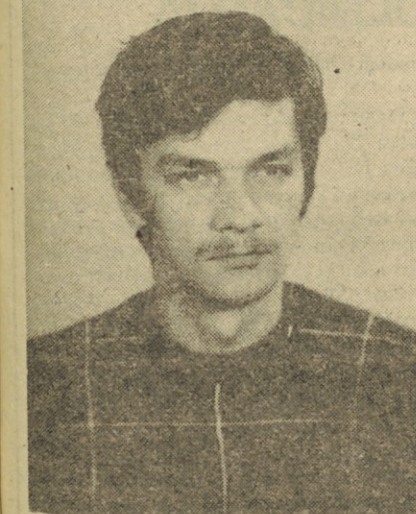
Delo krožkov za izboljšanje proizvodnje

(Nadaljevanje z 2. strani)

MALKOČ EMA, TOZD Polprevodniki Trbovlje: »Kot delavka — brigadirka v proizvodnji menim, da bi delovanje krožkov moralo zaživeti. Posvetovanje je bilo dobro pripravljeno in mislim, da v imenu vseh udeležencev lahko rečem, da smo z njega odnesli veliko novih navedb in novega znanja. Uspeh krožkov pa je seveda odvisen tudi od naše sposobnosti razložiti delavcem, kaj naj ta krožek za našo delovno družino pomeni in kakšne prednosti in rezultate prinaša. Če bomo o tem spregovorili na ta način odpora gotovo ne bo!«

Slavica Lorber, TOZD Polprevodniki Trbovlje: »Da sem se udeležila krožka, so me določili v moji delovni sredini na priporočilo mojstra. Poznam vse delovne operacije v naši TOZD, sedaj pa tudi pomen, načine dela in metode za vodenje krožkov za izboljšanje proizvodnje. Mislim, da bi krožki morali uspeti, če jih bomo prav zastavili. Tudi pri tem pa je vse odvisno od naše dobre volje in pripravljenosti za sodelovanje.«

ŠANTELJ MARJAN: TOZD Upori Šentjernej: »Verjamem v krožke. Upam, da bom zanje doma dobil dosti podpore in razumevanja vodilnih struktur, da bodo krožki lahko zaživel. Kar pa zadeva seminar, pa bi rad poudaril, da je bil dobro pripravljen

predavanja so bila izčrpna, za nadaljnje delo pa smo dobili tudi skripta. Mislim le, da bi bilo treba tak seminar v naslednjem letu ponoviti. Na takem, enodnevnem, srečanju pa bi obravnavali probleme, ki jih bomo medtem pri tem delu v krožkih srečali, nato pa bi te probleme skupno reševali.«

Lotar Kozina, samostojni svetovalec področja za kakovost SOZD Iskra: »Prvi korak, da bi z moderno tehnologijo, ki jo imamo, dosegli čim boljše rezultate, so nedvomno tudi krožki za izboljšanje proizvodnje. Podobni krožki so se razvili na Japonskem pred približno 20 leti in to v posebnih pogojih njihove kulturne dediščine.

Danes predstavljajo obliko množične industrijske dejavnosti in temeljno obliko za izboljšanje kakovosti in proizvodnje. Problemi, ki jih ti krožki obravnavajo, izvirajo iz dela, ki ga delavci opravljajo in zato dajejo sposobnim delavcem možnost, da se v krožku in širšem okolju uveljavljajo s konkretnim in konstruktivnim delom. Po japonskem vzgledu so se ti krožki začeli širiti v industrijsko razvitih državah in gre samo v ZDA njihovo število v tisoče. Uspešno so se uveljavili tudi v tretjem svetu (npr. Brazilija, Mehika, Indija — v elektronski industriji).

Pri nas pa celo naša Ustava in zakonodaja ter smernice in družbeni dogovori razvoj takšnih krožkov podpirajo in omogočajo. Takšni krožki pri nas so v bistvu inovacije v proizvodnem procesu, pomenijo pa tudi neke vrste obogatitev dela, saj delavci na takih sestankih krožkov obravnavajo konkretne probleme svojega delovnega okolja, o njih razpravljajo in iščejo rešitve.

In končno, sodelovanje v krožku mora biti prostovoljno, če želimo, da se tisti, ki so člani, tvorno in s vsem zanimanjem vključijo vanj. Namen krožkov je, da člani ugotovijo probleme, jih analizirajo in ugotovijo vzroke ter poiščejo rešitve, ki jih potem predložijo vodstvu, člani krožka pa sami odločijo kateri problem bodo reševali. Od njih pa pričakujemo, da ga bodo tudi rešili. Če sami tega ne zmorejo, pa predlagajo tako rešitev, s katero bodo vsaj odstranjeni vzroki, ki so problem povzročili.

Od delavcev v krožku tudi pričakujemo, da bodo, če je le mogoče, sami odstranili vzroke problemov, oz. sami izvedli izboljšavo, seveda v soglasju in po odobritvi vodstva. Reševanje problemov, in ne zgolj njihovo golo naštevanje, je torej bistveni element delovanja krožkov.

O tem, organizaciji, načinu dela, tehnikah in metodah, izobraževanju in pogojih dela omenjenih krožkov je tekla beseda tudi na seminarju: Krožki za izboljšanje proizvodnje. Udeleženci so bili na posvetovanju zelo aktivni in mislim, da bo prav z njihovo pomočjo delovanje krožkov zaživel.«

Pa še informacija: naslednji seminar za vodenje krožkov za izboljšanje proizvodnje bo organiziran takoj po novem letu. Sicer pa bo o tem obvestila posredovalo glasilo Iskra. Mak

Milan Gamberger.

dohodkov in zaradi pomanjkanja poklicnih delavcev za mehanike obdelave. Naročila, ki so presegala naše zmogljivosti, smo kljub občasnim delom v podaljšanem času izpolnjevali prevečkrat z zamudami, vendar glede na težave finalistov, še pravočasno.

V tem času smo na zahtevo naročnikov velikokrat menjali roke naročil, nekatera naročila pa celo prestavili, pač v skladu s nabavo uvoženega materiala. Ob tem so se nam tu in tam sprostile tudi zmogljivosti, ki smo jih dokaj uspešno zapolnili z zunanjimi naročili. Pri izpolnjevanju plana skupne realizacije sicer zaostajamo za približno 7%, vendar računamo, da bomo do konca leta s pomočjo zmanjšanja prevelikih zalog nedokončane proizvodnje nadoknadili zaostanke. Ob manjših stroških pričakujemo ustrezen ostanek dohodka, ki nam je še kako potreben tudi za pomoč finalistom v težavah.

Med pomembnejše uspehe naše TOZD v tem obdobju štejemo to, da smo končno le uspeli tekoče, z enomesečno zamudo, obračunavati dobave. Pri nekaj tisoč pozicijah in kalkulacijah nam je v septembru uspelo poračunati akontacije internih dobav za prvih osem mesecev. Dobili smo natančne osnove za ocenjevanje uspešnosti.

Že v polletju smo izdelali poročune za preteklo leto in s tem izpolnili obljubo in obveznost, ki izhajata iz medsebojnih sporazumov.

Manj poučeni delavci so precejkrat neupravičeno dvomili v rezultate poslovanja čes, da ni dohodkovnih povezav in ustreznih obračunskih osnov. Naj ob tej priložnosti povem, da so osnove enake za vse TOZD in zajete v načrtih DO ter, da smo se v preteklosti premalo poglobljali v to, koliko nas pravzaprav maloserijska proizvodnja stane.

Odnosi med PMD in finalistii, ki izpolnjujejo plane realizacije, niso prav nič kočljivi, težje pa je tam, kjer se zaradi slabega izpolnjevanja obveznosti, vztrajno ponavljajo izgube. Delavci PMD se zavedamo, da smo tudi z njimi dohodkovno povezani. Doslje smo te povezave izražali z enotnim sprejemanjem vrednosti točke, v delnem združevanju skladov skupne porabe, v združevanju rezervnih skladov ter s posojanjem likvidnih sredstev za poslovanje in OD. Trudimo se, da bi ter dohodkovne povezave še poglobili in izboljšali.

Da bomo to lahko uresničili pa moramo veliko več storiti za poenotenje tehnoloških osnov in s tem tudi delo enotno vrednotiti. Poudarjam, da ima PMD že od vsega začetka večino dela v proizvodnji normiranega vnaprej in, da mora to storiti tudi tisti partner, ki želi izračunati dohodkovne odnose in deliti ustvarjeno na skupnem proizvodu. Nekateri delavci očitajo, da smo predragi. Pri preverjanju konkurenčnosti ugotavljamo, da so naše cene za naročnike izven DO sprejemljive, da so prav tako velikokrat konkurenčne zasebnikom. Cene izdelkov pa ne morejo biti nizke takrat, ko gre za majhne serije ali

unikate, saj moramo večinoma zaradi zahtevnosti izdelati posebno, draga orodja. Pozabiti pa tudi ne smemo, da priprava proizvodnje elektronskih naprav veliko stane in, da predvsem to pri malih serijah, bremen in zvišuje ceno ur.

Bilo je tudi nekaj napak pri obračunih, vendar pa smo jih pozneje, po preverjanju s finalistii, popravili.

Napredovali smo tudi na področju investiranja v strojno opremo. Iz tekočih investicijskih programov smo že dobili nekaj pomembnih strojev, nekaj pa jih še pričakujemo. Želimo in potrebujemo še več, toda likvidnostno stanje DO tega še ne omogoča.

Še bežen pogled v naprej. Kritično stanje zahteva slej ko prej od nas, da izpeljemo sanacijske načrte. TOZD

PMD se je kljub temu, da ni v izgubi, obvezala z dodatnimi nalogami, ki so nekoliko drugačne od nalog finalistov pa se z njimi vendarle povezujejo v celoto, v akcijo, ki mora pripeljati iz krize.

Do konca leta lahko s bolj organiziranim in usklajenim delom celotne DO ter z večjo produktivnostjo, veliko storimo in to kljub zaostrenim pogojem poslovanja. V naši TOZD pomeni to stotine drobnih akcij, ki pa se lahko uspešno strnejo v celoto, ko preskrbimo finalistii s kvalitetnimi mehanizmi deli ob čim manjših stroških. Organizacijske spremembe, še bolj pa programsko izčiščenje s povečevanjem proizvodnje in serij, vse to bo celotni DO postopno prineslo boljše rezultate in ugodnejše razmere.«

B.Č.

Bili smo na ekskurziji

Člani Kluba inovatorjev SOZD Iskra smo se dne 22.10.1982 zbrali v Ljubljani na Trgu revolucije, od koder smo se odpeljali v Iskrino tovarno keramičnih kondenzatorjev v Žužemberku. S proizvodnim programom in problematiko tovarne nas je seznanil delavec tovarne, nato pa smo si ogledali še proizvodni proces in tehnologijo izdelave kondenzatorjev. Aktualna je bila informacija, da ta organizacija izvaža 80 % celotne proizvodnje na ameriško tržišče.

Nato smo se odpeljali v Mokronog v Iskrino Tovarno elektronskih kondenzatorjev. V tej tovarni smo spoznali njen zgodovinski razvoj, probleme in poslovanje organizacije, zlasti pa težave, ki so nastale z uvozom repro materiala za izdelavo elektronskih kondenzatorjev. Proizvodni proces je do take mere avtomatiziran, da upravlja ena delavka 4 stroje hkrati.

Izredno smo bili presenečeni nad toplim sprejemom v obeh tovarnah in se delavcem, ki so nas sprejeli in vodili ponovno zahvaljujemo za izkazano pozornost in malico.

Udeleženci

Jožetu Tomšiču v spomin

Kadar ugasne življenje, se šele sprašujemo, kaj je življenje in kaj je smrt. Takrat se vselej zavemo tudi svojega obstoja in pomena. Takrat dobi življenje veliko vrednost. Vendar je človek že od rojstva zapisan smrti. To je cena življenja. Če se ne bi rodili, ne bi umrli.

Ko je ugasnilo tvoje življenje, se nismo spraševali, kaj si ustvaril na svoji življenjski poti, ni bilo treba potegniti dokumentov iz tvoje osebne kartoteke, kaj si delal in kaj si. Mi smo vedeli in vemo — vsak dan sproti si dokazoval, da si vreden življenja.

Optimizem, ki si ga izžareval vsak trenutek, je zadosten dokaz vrednosti tvojega obstoja. Tvoji prijatelji in sodelavci te poznajo kot vestnega delavca in dobrega tovariša. Za take pa se ve, da so tudi sadovi njegovega dela dobri.

Pripadal si vrsti skromnih, dobrovoljnih ljudi. Veliko dobrih del si naredil za posameznike in za Iskra. Zdaj, ko te ni več, se nam je odprlo vprašanje, kaj pa smo mi storili zate? Gotovo ne dosti, ker od nas nisi ničesar pričakoval. Ti si se znal le razdajati, nase pa si pozabljal. In tako si se do konca razdajal in se dokončno razdal.

Na tvoji pisalni mizi v Iskri je kalendar, ki si ga nehal obračati zadnji tvoj delovni dan — še v petek. V ponedeljek pa smo zvedeli, da ga ne boš nikoli več obrnil.

Na tvoji mizi je ostalo veliko praznih listov, ki so te čakali, da jih boš polnil z različnimi navodili in predlogi, zlasti zdaj, ko je bilo pred teboj, ki si vodil komercialne posle, postavljeno veliko delovnih nalog.

V tvoji pisarni je danes namesto tebe in tvojega smeha in tvoje dobre volje le šopek gorenjskih nageljnov in tvoja slika. V naših srcih pa je žalost in veliko lepih spominov nate.

F. Tronkar

obdobju 1975—77 ob sprejemanju Zakona o združenem delu in samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD. Takratne spremembe so bile predvsem namenjene reorganizaciji Iskre Commerce, ki je do tedaj predstavljala center odtujenega trgovskega kapitala ter reorganizaciji razvojne funkcije, ki je bila do takrat koncentrirana v Zavodu za avtomatizacijo in njenemu približanju potrebam proizvodnje. Ob tem smo zaradi potreb učinkovitejšega upravljanja v SOZD tudi organizirali 7 proizvodnih branžnih organizacij in 4 OZD skupnega pomena, torej uveljavili približno enake (kapitalno, kadrovske, po obsegu proizvodnje) subjekte, zasnovane na enakem tržnem pristopu. S to reorganizacijo smo uspeli v takratnem obdobju ustvariti učinkovitejši sistem upravljanja SOZD, ki ga je do takrat sestavljalo že 25 zelo različnih podjetij.

V obdobju od zadnje reorganizacije do danes, smo v skladu s sprejetim konceptom organiziranosti na novo organizirali še nekatere delovne organizacije, ki so se predvsem razvile iz DO Elektromehanika. To so: elektrozveze, ki delajo za namensko kupca,

Center za elektrooptiko, Telematika, Kiberngetika in ERO.

Z ustanovitvijo DO skupnega pomena Iskra banka, Inštitut za kakovost in metrologijo, Zavod za organizacijo in informatiko ter nove DO Iskra Delta imamo v SOZD Iskra ponovno že skoraj 20 delovnih organizacij. Upoštevalojče dejstvo, da je večina naših proizvodnih DO lociranih v vseh 3 pa tudi do 8 občinskih ter, da se kot posledica take organiziranosti, pod pritiskom lokalnih struktur tudi posamezne TOZD vedno bolj organizirajo v smislu delovne organizacije, lahko ocenimo, da postaja sistem upravljanja znotraj SOZD vedno bolj zapleten in neenakomeren. Odtod tudi izvirajo različne pobude, da se ponovno temeljito analizira samoupravni sporazum o združevanju v SOZD Iskra in najde učinkovitejše oblike samoupravne organiziranosti. K temu prispeva tudi dejstvo, da je SOZD Iskra, kot tudi ostalo naše gospodarstvo v zadnjih letih, vedno bolj prisiljena v izvozno ekspanzijo, ki terja nove oblike organiziranosti, zasnovane na usposobljenosti za razvoj, proizvodnjo in trženje kompleksnih projektov. To pa pomeni med vsemi DO, ki so udele-

žene pri takem kompleksnem projektu, ustvariti nove dohodkovne relacije, torej tudi nujnost poiskati organizacijske rešitve, ki bodo zasnovane na dohodkovnih odnosih.

Družbenopolitične organizacije so, izhajajoč iz teh spoznanj, že v l. 1981 organizirale problemsko konferenco na temo: »Uveljavljanje dohodkovnih odnosov v SOZD Iskra«. Ker je o rezultatih te problemske konference več napisano v poročilu o delovanju KOS, na tem mestu ne bomo ponavljali sprejetih ugotovitev na problemski konferenci ter poteka aktivnosti o teh vprašanjih.

V javnosti se že nekaj časa pojavljajo informacije, da v SOZD Iskra obstajajo razmišljanja o nujnosti delitve na več SOZD, ali celo težnje posameznih organizacij po izstopu iz SOZD. To se ugotavlja tudi v Informaciji o varstvu samoupravnih pravic, ki jo je pripravil družbeni pravobranilec samoupravljanja SR Slovenije (poročevalec 4/82). Zaradi podobnih informacij, ki se pojavljajo v javnosti ter zaradi boljšega povezovanja pri delu družbenopolitičnih organizacij, smo se v družbenopolitičnih organiza-

cijah odločili za organizacijo delovnih obiskov v sleherni TOZD v SOZD Iskra, na katerih obravnavamo gospodarske probleme, delovanje DPO in samouprave ter tudi probleme, ki se pojavljajo na relaciji TOZD — DO — SOZD.

Po tem, ko smo obiskali praktično vse TOZD v SOZD, lahko ugotavljamo, da nikjer nismo zaznali dezintegracijskih teženj, vendar pa obstajajo pobude po iskanju novih organizacijskih rešitev na osnovah, ki smo jih prej omenili.

Ob teh obiskih smo tudi opozorili, da obstajajo težnje po organiziranosti TOZD v smislu mini podjetij. Glavni razlogi za te težnje so po naši oceni v tem, da še vedno nismo spoznali prave vloge TOZD v skladu z ZZZ, kar je posledica tudi tega, da ob ustreznih pojavih organiziranja TOZD kot stalne organizacijske oblike, ki ne upošteva razvoja znanosti in tehnologije, nismo v družbi nasploh posvečali večje teoretične pozornosti in družbenopolitične kritike takim pojavom. Na to smo začeli opozarjati šele v zadnjem obdobju, ko so se TOZD, velikokrat pod vplivom lokalističnih, občinskih

interesov in ob aktivnem delovanju poslovnih članov v teh TOZD, že organizirale kot mini podjetja in danes z močjo ekonomskih argumentov dokazujejo nesmiselnost koncentracije funkcij na ravni delovne organizacije, ker že sami razpolagajo z ustreznimi strokovnimi službami. Velikokrat so se v TOZD, pod izgovorom, da nimajo ustreznih strokovnih podlag za normalno delovanje, usmerili v organiziranje lastnih strokovnih služb, namesto, da bi bili bitko za učinkovitejše delo strokovnih služb na ravni lastne DO, DO skupnega pomena, ali SOZD. Tako danes marsikje ugotavljamo, da je DO »draga« in preveč obremenjuje posebno izvozne izdelke.

V družbenopolitičnih organizacijah smo sicer stalno opozarjali na ta vprašanja, vendar ob neustreznih družbeni klimi ter ob pomoči občinskih struktur tem težnjam po ustvarjanju mini podjetij nismo imeli pravega uspeha. Velikokrat so se tudi družbenopolitični delavci v TOZD izognili izvajanju sicer skupno sprejetih izhodov za aktivnosti na področju samoupravne organiziranosti.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Trideset let zgodovine je kratka doba. 30 let zgodovine Feritov pa temu 350 članskemu kolektivu pomeni mnogo. To je 30 let dela, 30 let naporov, uspehov, ustvarjanja in nenehnega napredka. Ta pot vodi od skromne garaže na Črnučah leta 1952 pa prek provizoričnih prostorov na Celovski cesti, do lastne tovarne v Stegnah. Danes je tovarna Feritov sodobna tovarna, ki proizvaja ferite in navite komponente najvišjih kakovostnih ravni tako za profesionalno, kot tudi za široko porabo. V Feritih so pravkar sredi investicije, razširili bodo svojo tovarno več kot enkrat in uvedli sodobnejšo tehnologijo, ki bo omogočala tudi najvišje kakovostne razrede izdelkov in tudi visoko produktivnost. Vse to pa kaže na zdravo ekonomiko, ki se je uspešno uveljavila tudi na zunanjih tržiščih.

Iz zgodovine tovarne feritov

Zgodovina Feritov izhaja iz zgodovine Inštituta za elektrovezve v Ljubljani. Raziskave feritnega materiala in razvojno delo je začel prof. dr. Bogdan Zega leta 1951 v kemičnem laboratoriju Inštituta za elektrovezve v Ljubljani. Leta 1952 je bila na pobudo ing. Milana Slokana, vodje takratnega kemičnega laboratorija, organizirana delovna skupina za razvoj feritov. Prvi sodelavci v razvoju feritov so bili Ivan Banko, Ivan Močnik, Avgust Firar in Edvard Levec.

V garaži na Črnučah, kjer je imela skupina svoje prve delovne prostore, so začeli preizkušati razne surovine in izdelovati poskusne mase po navodilih prof. Zege. V začetku ni bilo najboljših uspehov, ker niso imeli dovolj čistih materialov. Med prvimi izdelki so izdelali feritne palčke, ki so jih sprva dobavljali tovarni Telekomunikacije v Ljubljani za vgradnjo v medfrekvenčne transformatorje za radijske sprejemnike.

To so bili prvi feritni izdelki proizvedeni v Jugoslaviji. V obdobju 1956 do 1959 je proizvodnja feritov zelo napredovala. Leta 1957 je obrat Feriti dobil prvo elektrotunelsko peč, ki so jih izde-

lali v delavnicah Inštituta za elektrovezve.

Proizvodni program se je širil. Izdelovali so feritne palčke, cevke in feritne antene, ki pa so bile mehansko in električno slabe kvalitete, saj je bil doseženi KQ največ 200. Te izdelke so stiskali na batnem ekstrudorju. Tekla je proizvodnja feritnih lončkov premera 36 mm in 29 mm. Leta 1957 so začeli proizvajati termistorje UN 101 in UN 102 za univerzalne radijske sprejemnike.

Od tu dalje se je tehnologija neprestano izpopolnjevala. Tako so začeli uporabljati sodobnejše mase — mešanica mangana in cinka in dobili mehko feritno maso. Delali so po mokrem postopku. Tako so dosegali pri feritnih izdelkih vse večjo permeabilnost in to, da je ferit vseboval manj manganovega oksida.

Medtem so se preselili v večje prostore na Celovski cesti. Toda tudi ta rešitev je bila le zasilna, ker je bila stavba le za silo adaptirana in ne dovolj funkcionalna.

Leta 1961 se je vsa delovna organizacija IIEV združila z Iskro iz Kranja. Tako je bil Iskri priključen z njo vred tudi obrat Feritov na Celovski cesti. Že

leta 1961 so stekle priprave za gradnjo nove tovarne Feritov kot tudi za gradnjo drugih tovarn v okviru Iskre. Določeno je bilo, da bo Iskra gradila na območju Stegen v ljubljanski občini Siška.

Takrat je prišlo tudi do velike reorganizacije Iskre in organizirali so Tovarno elementov za elektroniko, kjer so bili združeni naslednji obrati: Upori, Keramični kondenzatorji, Feriti, Zarnice, Magneti, Keramika in Orodjarna. Leta 1963 je bil potrjen elaborat za gradnjo nove tovarne Feritov in začeli so tudi z gradnjo novega obrata. Leta 1966 so se Feriti preselili na današnjo lokacijo v Stegnah. Prva leta proizvodnje v novi tovarni pa so bila zelo slaba.

Poslovna leta so zaključevali z izgubami pa tudi tehnološka stran ni tekla tako, kot so načrtovali. Predvsem je primanjkovalo strokovnega znanja in strokovnega kadra. Tako je obrat prišel v sanacijo. Ta sanacijski program je temeljil na pospešenem uvajanju in razvoju višje stopnje obdelave feritov, to je proizvodnja novih komponent, ki imajo za osnovo feritno jedro. Začeli so pospešeno razvijati razne tipe pupinskih in fantomskih tuljav za potrebe telefonije. Prvi začetki te dejavnosti segajo že v leto 1957.

Sanacija je uspela in delo v tovarni je tako po strokovni, kot po proizvodni strani steklo normalno, v okvirih zdrave ekonomike. S široko paleto proizvodnega programa so lahko leta 1975 začeli z rekonstrukcijo, ki je zajela modernizacijo in povečanje zmogljivosti tovarne predvsem glede proizvodnje mehkih feritov, s poudarkom na izboljšanju kvalitete materialov.

Zadnja leta dajejo največ poudarka visoki kakovosti in zanesljivosti izdelkov in tako so dosegli visoko raven, ki omogoča, da ferite lahko uporabljajo v napravah za profesionalne namene.

Po odločitvi delavskega sveta so na Ljubnem ob Savinji v občini Mozirje leta 1973 odprli svoj obrat. Nekaj let pozneje pa še obrat v Solčavi. Oba skupaj tvorita poslovno enoto, ki danes uspešno deluje.

Tovarna feritov danes

Vodja tehnologije Marko Mrak nam je o stanju v tovarni danes povedal naslednje: V zaostrenem gospodarskem položaju si močno prizadevamo, da bi dosegli dobre poslovne in zlasti izvozne

Dobitniki državnih odlikovanj ob 30-letnici Feritov

Jubilanti 30, 20 in 10-letnega dela v Iskri.

rezultate. Ta cilja pogojeta tudi sprotno prilagajanje in iskanje novih organizacijskih, tehnoloških, komercialnih in razvojnih rešitev.

Proizvodni program je ostal v glavnem tržno usmerjen, kar pomeni širok asortiment tako feritnih izdelkov, kakor tudi navitih komponent. Tudi za naprej načrtujemo poleg obstoječega programa še osvajanje novih izdelkov, kar nam bo zagotovilo stalno rast proizvodnje. Ob tem je treba po-

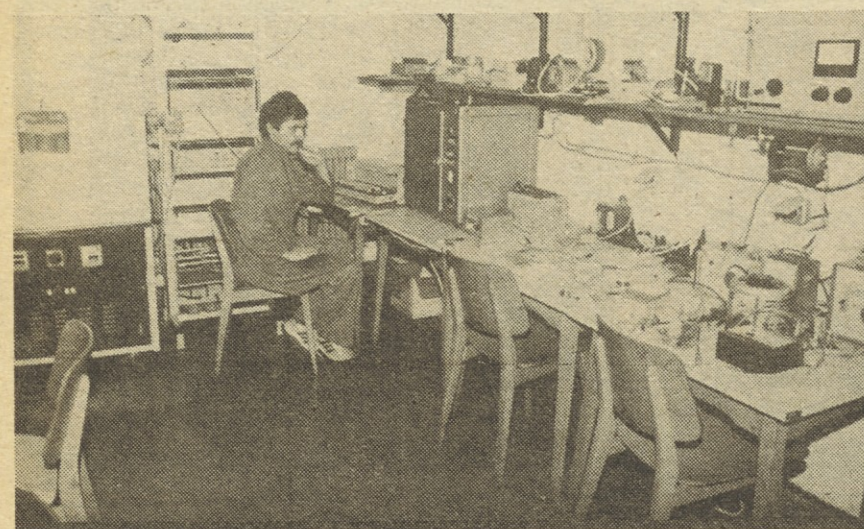
vedati, da je že pred leti začrtana smer v izdelke za profesionalno rabo in izvoz dobro uresničena. Saj realni delež proizvodnje za profesionalno rabo predstavlja 25%, izvoz pa 35% fizičnega obsega proizvodnje. Jasno je, da smo take rezultate lahko dosegli le z boljšo kvaliteto izdelkov.

Povprečni kakovostni razred izdelkov AKUL smo v zadnjih dveh letih izboljšali iz AQL 1 na AQL 0,65. To pa

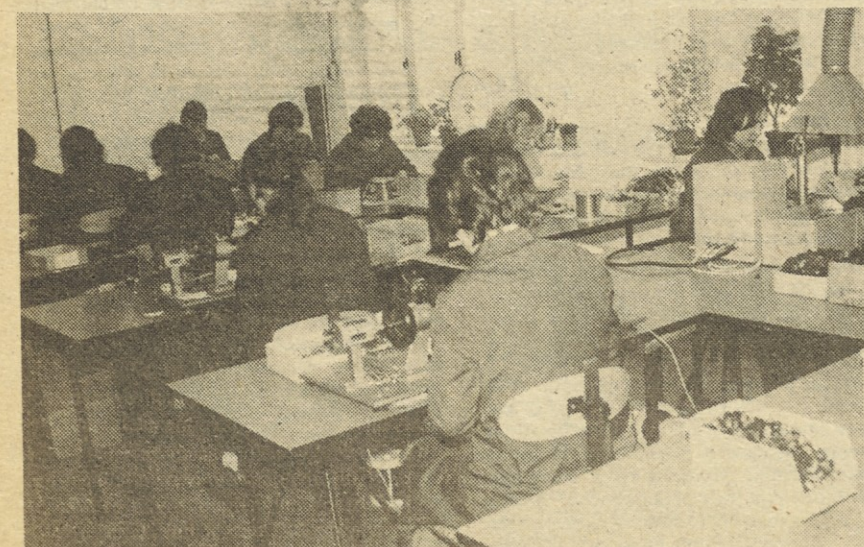
(Nadaljevanje na 5. strani)

Obrat Iskra — Feriti na Celovski cesti v l. 1965.

Sodobna računalniška oprema za spremljanje kvalitete.

V proizvodnji Solčavi.

SLAVNOSTNI GOVOR DUŠANA DOLNIČARJA

SPOŠTOVANE TOVARIŠICE IN TOVARIŠI!

Nismo v ugodnem času za proslavljanje; smo v času, ko je potrebno skrajno resno in odgovorno delo. Kljub temu pa je 30. obletnica rojstva ferita, kot elektronskega elementa v Iskri tak dogodek, da ne moremo mimo njega.

Zato smo se odločili, da 30. obletnico praznujemo skromno, brez zunanjega blišča, ustrezno zaostrenim razmeram, da jo posvetimo našim zaslužnim članom kolektiva:

- 10 odlikovancem z državnimi odlikovanji
- 10 dobitnikom priznanj TOZD FERITI in
- 16 jubilarom 10, 20 in celo 30-letnega dela v tovarni.

Že lani ob 29. obletnici smo ugotovili, da žal 30-letnega jubileja ne bomo mogli združiti z otvoritvijo razširjene in modernizirane tovarne. Bili pa smo prepričani, da bomo — zahvaljujoč upornosti in sposobnosti strokovnega kadra — uspeli pripraviti tako investicijo, da bo prenesla močno zaostrene družbene kriterije za investiranje.

To se je resnično zgodilo in od aprila raste prizidek tovarne v Stegnah, razširjamo prostore v Solčavi in dopolnjujemo instalacije v Ljubnem. Precej nove opreme — tudi doma izdelane — že letos deluje v starih prostorih, ki že skoraj pokajo od prenatrpanosti, zato delovanje stroja na hodniku pri nas ni nikakršno čudo.

Škoda je, da ne moremo današnjega jubileja združiti z otvoritvijo novih zmogljivosti. Ne zaradi okrogle obletnice, ampak predvsem zaradi tega, ker imamo možnosti za prodajo feritov dosti večje, kot so zmogljivosti in — kar je še pomembnejše — ker smo si te možnosti ustvarili na tujem, konvertibilnem trgu, ki je za našo družbo v tem trenutku tako pomemben.

Upamo — v to pa večina kolektiva vlaga tudi maksimalne napore, da zaradi zaviralnih mer na področju investicij v zadnjih letih ne bomo toliko zamudili s

povečanjem zmogljivosti, da bi si tuji kupci morali poiskati druge dobavitelje, domači pa ferite še naprej uvažati ali, da bi se medtem odločili za gradnjo nove, tretje tovarne v Jugoslaviji, čeprav ideja o tem že obstaja.

Zadržati moramo in v zadostni meri zadovoljiti naše kupce tudi do takrat, ko bodo stekle vse nove zmogljivosti. Da imamo voljo je dokaz tudi današnji sklep na delovnem delu seje tega delavskega sveta, da bomo podaljšali delo v proste sobote, za pridobitev še tistih zmogljivosti, ki že redno ne delajo v treh, oz. štirih izmenah. Pri tem pa ni nepomembno tudi dejstvo, da se nekaj režijev odloča za delo v proizvodnji na pakiranju, sortiranju in drugih enostavnejših delih.

Kljub mnogim oviram, ki se v tem času postavljajo na pot gospodarstvu in posebej industriji, ki je še odvisna tudi od uvoza in od deficitarnih domačih surovin, dosegamo v tem letu dobre rezultate, čeprav bi želeli še več. V Feritih smo glede indeksa rasti — najbrž v zadnjih letih kar malo razvajeni.

Za kvalitetne kazalce — tiste, v katere ni vključena inflacija — velja, da so zadovoljivi, šele nad 120. Najnovejši 9-mesečni obračun kaže, da smo:

- proizvodnjo po stalnih cenah povečali za 24% od lani
- prodaja znaša 280 milijonov dinarjev, kar je 38% več kot lani
- izvoz na konvertibilni trg 1,3 milijona dolarjev ali 23% več kot lani in to pri uvozu le za 630.000 dolarjev materiala
- dohodek znaša 130 milijonov dinarjev ali 36% več
- in končno, poslovni sklad 30 milijonov dinarjev, kar je le 14% več kot lani v 9. mesecih
- pri tem je masa OD porasla za 37% in razporeditev dohodka širši družbi za 60%

— te rezultate smo dosegli s 335 zaposlenimi, t.j. za 6% več, ki imajo povprečni neto OD v rednem delovnem času 1.240.000 dinarjev neto, ali 22% več kot lani, precej pa je dela v nadurah pri proi-

zvodnih delavcih, ki jim prejemke dvigajo!

Trdno smo odločeni, da te rezultate do konca leta še popravimo, čeprav je že jasno, da bomo predvideni plan po vseh kvaliteten kazalcih presegli. Žal pa zaradi vseh zunanjih pa tudi nekaterih subjektivnih notranjih težav — ne presegli toliko, kot bi ga bilo mogoče in potrebno.

V zadnjih mesecih smo močno zaostri vprašanje produktivnosti. Po investiciji moramo doseči tako, kakršno terja konkurenčnost na tujem, ne na domačem trgu. To pa ni lahko, žal ne samo zaradi tehničnih možnosti, ampak tudi zaradi naših prijemov in ne redko, še premajhne odgovornosti do dela, ki je edino lahko merljivo z rezultati in ne le s tem, koliko ima kdo nalog, koliko »dela vtis da dela«.

Okolje sicer priznava, da naš kolektiv tu visoko kotira, mi pa vemo, da imamo še rezerve in smo jih že začeli črpati. V to nas sili položaj: tudi tuji kupci, ki posebno ob zadnjih ekonomskih dogodkih v Jugoslaviji še bolj pritiskajo na nas v proizvodnji. Dokazati jim moramo, da smo sposobni premagati tudi sedanje gospodarske težave!

Edini pravi dokaz pa jim bodo le: redne in kvalitetne dobave, brez izgovaranja na objektivne težave.

Kdaj bo — mnogo večje rezerve kot mi — pričel izkoriščati tudi del našega okolja, ki nima takih nazorov kot mi? Samo z boljšim delom bo naša družba dobila bitko za stabilizacijo. Mi smo osveščeni, da jo bomo dosegli samo po tej poti.

Naj končam z željo, da šele naslednje leto praznujemo tako kot se za okrogli jubilej spodobi, ob dograjenih zmogljivostih in s takimi rezultati poslovanja, ki so bili v zasnovi modernizacije in rekonstrukcije predvideni za leto 1984. To pomeni, da investicijo izpeljemo tako, da bo rezultate dala eno leto pred rokom.

Možnosti za to obstajajo, pogoje za doseg tega cilja pa si moramo izboriti. Na tej poti so nam v pomembno oporo naši slavljenici, ki jim je današnja slavnost posvečena.

Na proslavi 30-letnice Iskre — TOZD Feriti.

Ivana Močnika, ki dela v Iskre — Feritih že 30 let smo povprašali, kaj meni o 30-letnem razvoju. Dejal nam je: »Moja prva zaposlitev je bilo delo v obratu Feritov pred 30 leti. Začeli smo trdo razvojno in tudi proizvodno delo. Bili smo polni načrtov. Treba je bilo nenehno inovirati, iskati, izboljševati in predvsem kvalitetno uvajati v proizvodnjo.

V razvoju Feritov so bila velika nihanja. Uspehi so si sledili, prihajalo pa je tudi do velikih neuspehov, tako v proizvodnji, kakor tudi v ekonomiki.

Če danes pogledam prehojeno pot Feritov in mojo delovno življenjsko pot moram reči, da so se izpolnili vsi načrti, celo več, dosegli smo toliko, kolikor smo si pred 30 leti komaj upali sanjati.

Feriti z današnjimi dosežki profesionalne kvalitete in visoke produktivnosti so gotovo na svetovni ravni. Nova investicija pa nam bo še širše odprla pot za razvoj in proizvodnjo novih izdelkov. Te pa načrtujemo in proizvajamo tako za doma, kakor tudi za izvoz.«

(Nadaljevanje s 4. strani)

Nam je predvsem uspelo z uvajanjem funkcije kakovosti v medfazno kontrolo in s tesnejšim povezovanjem med fazne kontrole z razvojno-tehnološkimi oddelki. Jasno je tudi, da brez dobrega informiranja slehernega v našem kolektivu o ciljih in rezultatih ter očno opredeljene odgovornosti slehernega, ni napredka. To pa velja za kakovost, kakor tudi za produktivnost. Čeprav storilnost v naši tovarni raste pa vidimo predvsem v tehnološki organiziranosti še mnogo notranjih rezerv. Širok asortiment nam omogoča avtomatizacijo celotnega procesa, zato se osmerjamo predvsem v avtomatizacijo posameznih operacij, kar nam daje zelo pozitivne rezultate predvsem v feritni proizvodnji. Manj uspešni pa smo v proizvodnji navitih komponent. Zavedamo pa se, kje v produktivnosti so naše šibke točke in predvsem v to sedaj osmerjamo večino naših razvojno-tehnoloških aktivnosti.

Prav zaradi tega pa smo se tudi lotili nove investicije. Ta predstavlja razširitev in modernizacijo proizvodnih zmogljivosti, ki bodo fizično zaključene v letu 1983. Investiramo predvsem v odpravo ozkih grl v proizvodnji, zagamo pa tudi v opremo za pripravo dodatnih materialov, ki bo nadomestila uvozne surovine z domačimi materiali.

Uspešno delo v Feritih nagrajeni sodelavci.

novih proizvodnih prostorov. Letos pa so za 30-letnico pripravili le slavnostno sejo delavskega sveta v petek, 22. oktobra. Na slovesno sejo so povabili predsednika skupščin občin Ljubljana—Šiška Anko Tominšek in Mozirja Alojza Plaznika. Predsednica Anka Tominšek se je seje udeležila, predsednik mozirske občine Alojz Plaznik pa se je opravičil in poslal naslednjo brzojavko:

Brzojavka predsednika SO Mozirje

V imenu predsedstva in družbeno-političnih organizacij občine Mozirje vam iskreno čestitam k 30-letnemu jubileju z željo po nadaljnjem in uspešnem uresničevanju razvojnih ciljev in plodnem sodelovanju z nami. Hvaležni smo vam za vaš dosednji prispevek k oživiljanju gospodarske aktivnosti na manj razvitih območjih naše občine. Hkrati pa pričakujemo polno razumevanje vašega vodstva in samoupravnih organov za poglobljanje gospodarskega sodelovanja tudi v prihodnje.

Dobitnikom jubilejnih priznanj in državnih odlikovanj — prisrčne čestitke.

Opravičujem se, ker se vašemu vabilu na slavnostno sejo delavskega sveta zaradi nujnih obveznosti ne morem udeležiti.

Predsednik skupščine občine Mozirje
Alojz Plaznik

Sodelavce Feritov je pozdravila tudi predsednica občine Ljubljana—Šiška Anka Tominšek. Delavcem je čestitala k delovnim uspehom, zlasti na področju izvoza. Nato je razdelila odlikovanja, ki jih je nekaterim sodelavcem na predlog osnovne organizacije sindikata v Feritih podelilo Predsedstvo SFRJ z ukazom številka 52 od 16.6.1982.

DRŽAVNA ODLIKOVANJA SO DOBILI:

Red zaslug za narod srebrno zvezdo: **Niko Lubinič**

Red dela s srebrnim vencem: **Breda Miklavčič, Janez Japelj, Ivan Travnikar**

Medaljo zaslug za narod: **Vojin Gardašević, Maja Muratagič, Štefanija Podkrižnik.**

Medaljo dela: **Ranka Škorič, Radmila Stevanović in Džurđa Šneler.**

Po tem je predsednik delavskega sveta Zarko Kranjc razdelil tudi jubilejne nagrade delavcem:

za 10 let dela v Feritih:

Ramo Bajrič, Janez Kepić, Naja Muratagič, Vera Premk, Marija Valant, Milena Bučar, Marko Kokalj, Kati Pakozdi, Mika Puvovac, Demila Đinič, Stanislava Ljulj, Terezija Platiša in Milka Stipetič.

Za 20-letno delo v Iskre sta prejela priznanje in denarni nagradi:

Jože Sever in Đurđa Šneler.

Za 30-letno delo v Iskre pa je prejel nagrado: **Ivan Močnik.**

Na slavnostni seji delavskega sveta so razdelili tudi priznanja TOZD Feriti za leto 1982. Dobili so jih naslednji sodelavci: **Franc Zalaznik, Ivanka Jeleč, Stanka Celinšek, Borivoj Šuštaršič, Ivica Krišto, Zdravka Sladič, Franc Selišnik, Amalija Jurjevec, Sonja Fužir in Juže Grudnik.**

F. Kotar

ISKRA — IEZE n.sol.o.
TOZD SEM — Tovarna
specialnih elementov in materialov
n.sub.o.
Ljubljana, Tržaška 2

vabi
k sodelovanju sodelavca za opravljanje naslednjih del in nalog:

1. OPRAVLJANJE KONTROLE IN MERITEV

Od kandidatov pričakujemo srednjo izobrazbo elektrotehnične smeri — šibki tok, lahko pripravnik z odsluženim vojaškim rokom.

Delo se združuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Podrobnejše informacije dajemo kandidatom na neobveznem ustreznem razgovoru.

Vloge sprejemamo v 8 dneh po objavi na naslov: **ISKRA — IEZE TOZD SEM, kadrovska služba, Ljubljana, Tržaška 2.**

V delovni enoti na Ljubnem.

Kaj mislite o najnovejših ukrepih ZIS?

To edino vprašanje smo zastavili trem sodelavcem v Industriji elementov. Naj kar v začetku povemo, da so jih vsi pričakovali, jih pozdravili in ob tem povedali tudi svoje pomisleke.

STANE KOVAČIČ, predsednik KPO v IEZE: Vse ukrepe je zdaj težko oceniti, saj je uradne razlage malo in vemo le to, kar smo prebrali v dnevnem časopisu in videli na televiziji. Pri nas gotovo pozdravljamo ukrep, da bomo imeli možnost porabiti večji delež ustvarjenih deviznih sredstev. Po prvih informacijah bomo lahko porabili okrog 50% ustvarjenih deviz. S tako participacijo bi v naši delovni organizaciji sicer lažje delali, kot zadnje mesece, vendar neke na robu naših možnosti in bi še vedno ostali pri iskanju rezerv in celo omejevanju proizvodnje.

Pri nas v Industriji elementov bi rabili tam neke okrog 65% ustvarjenih sredstev na konvertibilnem trgu. S 65% bi lahko zagotovili nemoteno proizvodnjo in rast izvoza po zastavljenih programih. Ob tem bi lahko uvozili nujno potrebo surovine in še tu in tam kak rezervni del za najnujnejša nadomestila ob strojemih in morda kako manjšo tehnološko napravo.

Kar pa bi bilo pod 60% pa bi pomenilo resno motnjo v proizvodnji in ob tem tudi za izvoz. Treba je vedeti, da IEZE daleč nad polovico svoje proizvodnje izvažajo in omejitve izvoza bi pomenila kar znatno nazadovanje na tem področju.

DUŠAN TOMŠIČ, orodjar: Seveda ukrepi niso nepričakovani in omejitve porabe, zlasti na oni strani meje je gotovo nujna. Vendar menim, da je polog 5.000 din ob prehodu meje preveč rigorozen. Najbolj je prizadel tiste, ki manj zaslužijo in bodo težje pogrešili tolikšno vsoto za eno leto. Na drugi strani pa vsi vemo, da milijonskih množic, ki so drvele v tujino po kavbojke in kavo, nismo mogli več mirno gledati. Preveč dragocenih deviz in tudi dinarjev je šlo za nepotrebno blago in luksuz, ki si ga res ne moremo privoščiti. Seveda pa bomo morali našim ljudem ponuditi doma tisto, po kar so drveli čez mejo.

Mislil pa, da bo precej težav z nabavo rezervnih delov, zlasti za traktorje in drugo mehanizacijo pa na koncu tudi za avtomobile, za katere smo hodili po dele na »konec Tržaške ali pa Celovške ceste.«

VALTER ZAVEC, predsednik sindikata: do teh ukrepov je moralo priti, saj smo jih pričakovali že dolgo. Mislil, da bomo mnogo prihranili pri devizah, saj nam na primer nafta »požre« kar znaten del z izvozom ustvarjenih konvertibilnih sredstev. Podobno je tudi z »osebne« uvozom marsikake šare in luksuza, ki so ga hodili »uvažat« tudi po nekaj sto kilometrov daleč. Koliko goriva je to pomenilo?

Vendar pa se mi zdi, da smo pri ukrepu z omejitvijo nakupa benzina le preveč rigorozni. Ali pa je ukrep premalo dodelan. Kup težav bo nastalo. Marsikdo mora v službo z avtom, ali pa mora z njim vsaj do najbližje postaje. Potem je tu še otroško varstvo. Stanuješ na enem koncu mesta, vrtec je na drugem in služba na tretjem. To ne bo lahko opraviti s prenatrpanim avtobusom.

Če bi nekaj let nazaj po malem varčevali, bi nam zdaj ostalo benzina vsaj za najnujnejše. Ob trdih pogojih za odhod v inozemstvo pa me osebno moti tak način omejitve, ki bo prizadel najbolj tiste, ki nimajo ravno dobrih osebnih dohodkov. Tako pomeni ta ukrep tudi socialno diferenciacijo, to pa vsekakor ni dobro.

KF

Tri sodelavke iz TOZD Keramika odšle v pokoj

V zadnjem mesecu so se iz TOZD Keramika v Vižmarjih upokojile kar tri sodelavke: **Helena Konjar, Sonja Klobčaver in Henrika Sleiko.** Druga in tretja sta nam izpred fotoaparata »ušle«, **Helena Konjar** je pa smo za las ujeli pri delu v skladišču. Rekla nam je: »Od leta 1957 sem v Iskre. Po tolikih letih sem seveda kar nekako vrasla v Iskre in seveda Keramiko. Ob vsem tem pa me res zanima, kdaj bo dobila novo tovarno. Že 25 let so nam jo obljubljali, a smo še vedno v teh pretesnih in nefunkcionalnih prostorih. Ob odhodu v pokoj pa želim kolektivu, da bi čimprej začel zares uspešno delati v novih delovnih prostorih.

Doma pa mi ne bo dolgčas. Sadila bom krompir, solato in še kaj. Imam tudi kokoši in zajce, no dela bo dovolj.«

Helena Konjar.

Vloga in naloge produktivnih teamov

Ko smo se v Avtomatiki 1978. leta lotili reorganizacije delovne organizacije, smo se odločili za matrično organizacijsko obliko. Ali drugače rečeno — za vzpostavitev vertikalnih in horizontalnih povezav med vsemi, v istem zaključenem delovnem procesu sodelujočimi subjekti, oz. delovnimi enotami. S tem smo hoteli vse proizvodne in storitvene subjekte med seboj povezati v skupnem interesu, za čim večjo uspešnost dela in nadaljnega razvijanja perspektivnih proizvodnih programov.

Poleg mnogih prednosti, zaradi katerih smo se odločili za matrično obliko organiziranosti, ima le-ta tudi določene pomanjkljivosti in slabosti. Največja nevarnost pri taki delitvi dela, kjer so funkcijske in proizvodne enote specializirane, je slabši celovit pregled pri posameznih programih in blagovnih skupinah. Te slabosti smo odpravili, oz. zmanjšali z ustanovitvijo produktivnih teamov s pomočjo katerih naj bi izboljšali informacijske poti od izvora do mesta odločanja in hkrati zagotovili celovit pregled nad vsemi potrebami, možnostmi in aktivnostmi na posameznih programih, oz. blagovnih skupinah.

V produktivni team so vključeni najodgovornejši delavci posameznih funkcijskih in proizvodnih enot, ki so dolžni realizirati vse poslovne aktivnosti določenega proizvodnega programa, oz. blagovne skupine. V organizacijskem smislu so produktivni teami strokovna delovna telesa, ki izvršujejo naloge pri koordiniranju delovnega procesa s strani poslovnega odbora DO, v določenem smislu strokovna služba poslovnega odbora.

Prva večja naloga, v katero so se produktivni teami aktivno vključili, je bila priprava srednjeročnega plana. Po tem obdobju je delovanje teamov nekoliko zamrlo, z izjemo tistih, v katerih so bili člani samoiniciativno aktivni.

Zaostreni pogoji gospodarjenja, ki pogosto pomenjajo deviznih sredstev, zahteve po hitrejšem razvoju novih izdelkov, izbiro dohodkovno optimalnih in izvozno opredeljenih programov, so zahtevali ponovno aktiviranje produktivnih teamov. Iz analize dosedanjega delovanja in primerjanja s programskim, razvojnim in proizvodnim stanjem v Avtomatiki, je izhajala potreba po določenih organizacijskih spremembah in kadrovskih dopolnitvah.

Tako smo nekatere produktivne teame združili, kjer je bilo potrebno smo iz enega naredili dva in jih na novo kadrovsko konstituirali. Enajst pro-

duktivnih teamov, v katere je vključenih cca 50 delavcev Avtomatike, povezuje na osnovi proizvodnih programov, oz. blagovnih skupin celotno verigo, od TOZD Razvojni inštitut prek TOZD materialne proizvodnje, v čigar proizvodni program produkt sodi, do TOZD Trženje.

Globalno gledano je delovni program vseh produktivnih teamov vključen v konkretno oblikovanje vseh možnosti za povečanje izvoza, za zmanjšanje uvoza in realizacijo takšnih razvojnih nalog, ki bi zagotovile uresničitev pozitivne blagovne menjave na konvertibilnem področju.

Stališča, ki jih oblikujejo produktivni teami, so zasnovana kot informacije za odločitve, ki se sprejemajo v okviru poslovnih struktur v delovni organizaciji.

Vsebinsko se naloge delijo na tri področja:

— na operativne naloge: sem sodi oblikovanje ukrepov za izvajanje letnih in srednjeročnih načrtov in usklajevanje vseh izvajalcev v poslovnem procesu na posameznem programu;

— s področja programsko-ekonomskih nalog morajo celovito oblikovati predloge letnih in srednjeročnih načrtov ter poslovne politike za njihovo realizacijo. Pri tem so dolžni ugotavljati rentabilnost posameznih proizvodov na svojem področju in predlagati višino udeležbe posameznih TOZD v skupnem prihodku. V zvezi s tem pa tudi določati vrste možnih meril kriterijev za uravnavanje dohodkovnih odnosov;

— s področja svetovalnih nalog morajo oblikovati strokovna stališča in odločitve, ki so bistvenega pomena za realizacijo, ali spremembo sprejetih načrtov.

Pretežni del do zadnjega dela je bil vezan na izvajanje operativnih in ekonomskih nalog, medtem ko ostajajo dohodkovni odnosi še nedorečeni. Ponovno oživljanje produktivnih teamov je marsikje odkrilo določene pomanjkljivosti, pospešilo zamiranje stanja, ali

celo pripeljalo do spoznanja, da so do sedaj izvozno nedonosni programi z minimalnimi izboljšavami postali devizno pozitivni.

Po drugi strani pa je njihovo delovanje vplivalo tudi na miselnost, na način načrtovanja razvojnih nalog, ki so se v preteklosti vodile dokaj ozko, na relaciji TOZD materialne proizvodnje in TOZD Razvojni inštitut.

V prihodnosti bi morali produktivni teami razpolagati s kvalitetnimi informacijami, ki so potrebne za odločitve o posameznih proizvodnih programih in da bi se lahko na ravni delovne organizacije za različna programska področja oblikovala prioriteta. Takšen način dela pa zahteva, da produktivni teami uvedejo enotno metodologijo, ki bi omogočala primerjavo podatkov.

S.D.

ISKRA—AVTOMATIKA

Razgibana inovacijska dejavnost v TOZD Sestavni deli

V letu 1981 je naša komisija za inovacije registrirala 24 novih inovacijskih predlogov, ki so bili naslovljeni na Komisijo za inovacije v TOZD Sestavni deli.

Število predlagateljev teh predlogov je 35, od tega 25 predlagateljev zaposlenih v TOZD Sestavni deli. To je cca 6% vseh zaposlenih v TOZD, kar je zelo ugodno, republiško povprečje je 3%.

Delavski svet je letos obravnaval 20 predlogov, od letih je 18 predlogov sprejel, enega zavrnil eden pa je bil prenešen v TOZD Releji.

Stanje sprejetih predlogov je naslednje:

— 10 predlogov je že bilo vpeljanih v proizvodnjo

— 4 predlogi so upoštevani kot ideja pri izdelavi novih orodij, priprav ali na drugih področjih dela

— 4 predloge pripravljajo za realizacijo.

Če bomo realizirali za letos vse sprejete predloge, lahko pričakujemo ugodne ekonomske rezultate:

po ocenah podanih na delavskem svetu TOZD, ki temeljijo na planskih predpostavkah, za leto 1982, lahko v naslednjih letih pričakujemo z inovacijami ustvarjenega cca 7.516.000 din dohodka.

To je vzpodbudno še za večje razmišljanje vseh zaposlenih, kako rešiti določene probleme, ki ovirajo proizvodnjo in s tem zmanjšujejo dohodek TOZD.

Za vaše predloge, ali za pomoč pri sestavljanju le-teh, se lahko obrnete na Vaska Korunovskega, Savska c. 3 tel.: 290, soba 511-V.

Vasko Korunovski

S področja teleinformatike

V TOZD Naprave za energetiko — Področje teleinformatika v Stegnah že drugo leto uvajamo proizvodnjo mikro-računalniških modulov, podsestavov in naprav za potrebe krmiljenja in vodenja procesov v železniškem in cestnem prometu, energetiki ter informatiki.

Ker je ta vrsta proizvodnje za razliko od t.i. klasičnega načina proizvodnje zasnovana na drugih strategijah organiziranja in proizvajanja, je bilo potrebno povsem predukačiti tako kadrovsko, prostorsko kot tudi organizacijsko strukturo v TOZD.

Z dvigom proizvodno kadrovske zasedbe na višjo strokovno raven so bili storjeni prvi koraki za doseg željenih rezultatov.

Delavci, ki se permanentno izobražujejo in spremljajo nove tehnologije ter razvojne dosežke, so tako usposobljeni, da lahko sodelujejo v procesu nastajanja mikroracionalniških modulov, podsestavov in naprav od vsega začetka, od snovanja aparatov do njihovih uvajanj v proizvodni proces. Tak način dela omogoča, da se lahko inženir v proizvodnji, kot nosilec določenega programa, brez večjih težav menja z nosilcem istega programa v razvoju. Kroženje kadrov iz razvoja v proizvodnjo in obratno bi morali poslednje izvajati tudi na drugih področjih, saj se tako krepi znanje, sposobnost in učinkovitost delavcev.

Pomemben napredek v naši proizvodnji smo dosegli tudi z vodenjem proizvodnega procesa s pomočjo mikroracionalnika ISKRADATA 1680-10. Sistem je realiziran in praktično preizkušen v razmerah maloserijske proizvodnje, z uspehom pa se ga uporablja pri planiranju in vodenju skladiščne poslovanja, kot tudi pri vodenju ekonomike poslovanja.

Z uporabo tega sistema ne moremo priti do nepričakovanih zastojev v proizvodnji zaradi pomanjkanja elementov, ali do kopičenja zalog, saj nam le-to omogoča celoten pregled nad obstoječo zalogo v skladišču. Bistvena prednost mikroracionalnika ISKRADATA 1680 pa je ta, da je cenejši in manjši od že obstoječih mikroracionalniških sistemov za vodenje proizvodnje.

Med nove pridobitve v proizvodni programski usmerjenih modulov, podsestavov in naprav gotovo sodi tudi izdelava lastnih pripomočkov za testiranje, staranje in preizkušanje izdelkov v realnih pogojih. S tem smo zagotovili večjo zanesljivost izdelka in zmanjšanje servisnih storitev.

Ob vseh naštetih novostih, ki smo jih vpeljali na področju teleinformatike, naši temeljni organizaciji združene dela, pa ne smemo prezreti našega vložnega dela v poenostavitvi tehnoloških rešitev naprav.

Cilj je jasen — večja zanesljivost nižja lastna cena izdelka. Razmišljanje o poenostavitvi naprav smo uspeli uresničiti v sodelovanju s TOZD RI v DO Avtomatika. Rezultat tega sodelovanja je nova mikroracionalniška naprava za upravljanje semaforizacijskih križišč MKSE-10.

Če bomo hoteli dvigniti tehnološke posege in kvaliteto izdelkov še na višjo raven, bo nujno potrebno pritegniti nove kadre za tehnologijo ter kvaliteto in kakovost.

Področje proizvodnje programski usmerjenih modulov, podsestavov in naprav je že od vsega začetka sodobno koncipirano in tako ni naključje da predstavlja osnovo projekta »MIRA«.

Safet Medvedov

V petek, 22. t.m. se je od sodelavcev v TOZD Avtomatske in varilne naprave, DO Avtomatske poslovali Milan Petkovšek. Od 1952. leta, ko je prišel v tovarno TELA kot strugar, so ga delovne naloge vodile na Gospodarsko, kjer je bila prototipna delavnica. Iz maloserijske delavnice v Trnovem je kot delovodja odšel ponovno na Savsko, kjer se je prvič srečal z varilci. Oddelek je kasneje razširil in preselil v Siegne. Varilcem je ostal zvest do upokojitve, ko se je kot delovodja ročne delavnice posloval od tovarišev — sodelavcev. Kljub napornemu, vsakodnevnemu delu je našel čas tudi za družbeno-politično sodelovanje: bil je član sindikata, aktiva ZB, delavskega sveta TOZD in raznih komisij. Z delovnimi izkušnjami, ki si jih je pridobil v 30 letih, je vedno pripravljen prisločiti na pomoč, z dobro voljo pa vzpodbuditi tovariše v marsikaterem težkem trenutku.

V zadnji številki glasila smo z zamudo objavili prispevek o izletu upokojenecv delovne organizacije Avtomatika. Tokrat prilagamo še spominski posnetek, (imel je še večjo zamudo), ki je nastal na dvorišču znanega Brežiškega gradu.

Varstvo pri delu in proizvodno delo

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Ko so v drugem semestru preteklega šolskega leta učenci prvih letnikov srednjega usmerjenega izobraževanja na temelju posebnih pogodb začeli prihajati v proizvodne TOZD, je v zvezi s pravicami in obveznostmi do varstva pri delu obstajala vrsta nejasnosti. Kljub temu, da je bilo za pripravo proizvodnega dela dovolj časa, pristojne strokovne institucije in upravni organi niso pravočasno posredovali enotne razlage, kakšni naj bi bili minimalni ukrepi za varstvo pri proizvodnem delu učencev.

Vendar tudi temeljne organizacije združenega dela, kot temeljne nosilke nalog v zvezi z varstvom pri delu in pristojne strokovne službe v delovnih organizacijah pretežno niso naredile dovolj, da bi bile ob sklepanju pogodb z izobraževalnimi organizacijami razčiščene obveznosti v zvezi z varstvom pri delu. Zato je ponekod prišlo tudi do neljubih dogodkov, ko je inšpektor dela moral s prepovedjo proizvodnega dela učencev spodbuditi izvedbo najnujnejših ukrepov varstva pri delu.

Prvi dostopni dokument Zavoda SR Slovenije za šolstvo (9) z naslovom »Programiranje proizvodnega dela, oz. delovne prakse učencev v srednjem usmerjenem izobraževanju« nekajkrat neposredno, ali posredno omenja tudi varstvo pri delu:

— v uvodu k opredelitvi smotrov in vsebinske zasnove proizvodnega dela je poudarjeno, da se v prvem letu izobraževanja razporeja učence na enostavna dela, značilna za panogo ali usmeritev, v naslednjih letih izobraževanja pa na dela, značilna za smer izobraževanja. Opredelitev ni dovolj

precizna in zaveza v prepričanje, da so pri enostavnih delih tudi riziki manjši. Ni namreč vedno možno potegniti analogije med enostavnimi deli in nižjo stopnjo zahtevnosti, glede varstva pri delu.

— Med smotri proizvodnega dela najdemo tudi opredelitev, da proizvodno delo omogoča učencem, »da spoznajo pravila varstva pri delu in se naučijo uporabljati osebna zaščitna sredstva«.

To seveda ni dovolj. Opredelitev se oslanja na preseženi »HTV koncept«, pri katerem je bila pozornost usmerjena le na način dela neposrednega izvajalca dela in na uporabo (nošenje) osebnih varovalnih sredstev. Varstvo pri delu pa je tudi sistem različnih drugih ukrepov. Učenci bi morali vsaj v grobem dobiti predstavlo o celovitem sistemu varstva pri delu. Najbolje bi bilo ustrezne poudarke vključiti v samo opredelitev »delovne zasnove« in »usmeritvene komponente«, ki jih vsebuje poglavje o temeljnih vsebinah proizvodnega dela.

— V metodologiji za programiranje proizvodnega dela ni nobenega poudarka o varstvu pri delu, tako v podpoglavju temeljno programiranje, kot tudi v podpoglavju usmeritveno programiranje, čeprav bi bilo na teh mestih to potrebno. Pač pa se v podpoglavju izvedbeno programiranje ob opredelitvi obveznosti za varstvo pri delu ponovi že prejemljena poenostavitve takole: »Za učence prvega letnika srednjega usmerjenega izobraževanja izbiramo enostavna dela in naloge, za višje letnike pa se zahtevnost proizvodnega dela, ali delovne prakse povečuje in razširja na področje učenceve smeri izobraževanja, ob vsakokratnem načrtovanju in skrbi za ustrezno in maksimalno varstvo učencev pri proizvodnem delu.«

— Najbolj jasen napotek glede varstva pri delu je vsebovan v poglavju o izvedbi, ki pravi, da je ključna naloga vzgojno izobraževalnih organizacij in organizacij združenega dela, da v pripravah na uvajanje proizvodnega dela in delovne prakse pripravijo, ali izberejo v okviru proizvodnih in delovnih procesov taka dela in naloge, katere bodo učenci sposobni varno opravljati. In da pri izbiranju težavnosti in strokovno ustreznih del in nalog v organizacijah združenega dela »sodelujejo organizator proizvodnega dela, oz. delovne prakse, delavci, ki odgovarjajo za varstvo pri delu v OZD in drugi, ki lahko pomembno vplivajo na načrtovanje proizvodnega dela, oz. delovne prakse«.

(Tudi slednja sicer dobra opredelitev vsebuje nepreciznost, saj v OZD — razen izjemno — ni delavcev, ki odgovarjajo za varstvo pri delu. So le delavci strokovnih služb za varstvo pri delu v delovnih organizacijah, pooblašeni delavci za varstvo pri delu v temeljnih organizacijah združenega dela, ki opravljajo naloge na temelju posebnega pooblastila, poslovodni organi, ki so odgovorni za učinkovito organizacijo dejavnosti varstva pri delu v organizacijah združenega dela in končno posamezni drugi delavci, ki so odgovorni za izvajanje nalog varstva pri delu v svojem delokrogu).

Nadaljnji dokument so Izhodišča za programiranje, organiziranje in izvajanje proizvodnega dela, oz. delovne prakse za udeležence srednjega usmerjenega izobraževanja (10), ki jih je pripravil poseben koordinacijski odbor, v katerega so imenovalle svoje predstavnike vse pomembnejše republiške institucije in tri organizacije združenega dela materialne proizvodnje. Že v poglavju o oblikovanju vsebine je pomemben poudar-

rek, da je treba pri izbiri del in nalog »iz tehnološkega procesa izbrati tista dela in naloge, ki jih bodo učenci glede na psihofizične sposobnosti in zakonska določila lahko opravljali«. Ni dvoma, da so pri tem mišljene predvsem vse omejitve, ki veljajo za mladoletnike.

V poglavju o zagotavljanju prostorskih, materialnih, kadrovskih in drugih pogojev so med neposrednimi materialnimi pogoji za organiziranje in izvajanje delovnega procesa vključena tudi »sredstva osebne zaščite pri delu ter druga sredstva varstva pri delu« (dokaj nedoločena opredelitev!). Nadalje sta med z zakonom določenimi minimalnimi pravicami udeležencev izobraževanja poudarjeni dve pravici: varstvo pri delu v skladu s posebnimi predpisi in zavarovanje za primer nesreče pri delu. Slednje obsega zagotavljanje zdravstvenega varstva in zagotavljanje zavarovanja za invalidnost in telesno okvaro, ki sta posledica nesreče pri delu in poklicne bolezni. Vsem organizacijam združenega dela pa je še priporočeno, da tako kot delavce kolektivno nezgodno zavarujejo pri zavarovalni skupnosti, tudi učence na proizvodnem delu, oz. delovni praksi.

In končno, k drugim pravicam udeležencev izobraževanja se prišteva tudi prehrana (ki jo lahko štejejo za pomemben ukrep širše pojmovanega varstva pri delu) in posebni zdravniški pregledi, kadar so taki pregledi obvezni pred vključitvijo udeležencev izobraževanja v proizvodno delo, oz. delovno prakso.

Na koncu Izhodišča opredeljujejo delovne in varstvene pogoje učencev pri proizvodnem delu, oz. delovni praksi. Pravna podlaga za to opredelitev je 27. člen Zakona o usmerjenem izobraževanju, ki določa, da imajo udeleženci izobraževanja pri praktičnem pouku ter pri opravljanju proizvodnega dela, oz. delovne prakse pravico do varstva pri delu, pravico do zavarovanja

za primer nesreče pri delu v skladu s posebnimi predpisi... Vse te pravice se področje ne urejajo s samoupravnim splošnim aktom, oz. s kolektivno pogodbo. Udeleženci izobraževanja pa obdržijo status učenca tudi v primeru, ko se izobražujejo pri opravljanju proizvodnega dela.

V posebnem podpoglavju o varstvu pri delu so navedena nekatera ustavna in zakonska določila v zvezi s posebnim varstvom mladine. Poudarjeno je, — da naj strokovni sveti posebnih izobraževalnih skupnosti pri pripravi in sprejemanju vzgojno izobraževalnih programov upoštevajo tudi mnenja pristojnih inšpektorjev,

— da bo ustrezna inšpekcija ugotavljala izpolnjevanje pogoja »urejenosti varstva pri delu« mladine, ko bo znan predlog organizacije, ki bodo izvajale proizvodno delo in delovno prakso,

— da mora pri izvajanju proizvodnega dela, oz. delovne prakse sodelovati tudi služba za varstvo pri delu, ki v posameznem izobraževalnem delu zagotavlja varstvo učencev pri delu za delavce, ki izvajajo proizvodno delo in skupaj s tem izvajajo izobraževalno organizacijo »vzgojno izobraževalno organizacijo« nani udeležence proizvodnega dela, oz. delovne prakse z varnostnimi predpisi in

— da morajo vzgojno-izobraževalne organizacije v vzgojnoizobraževalnem procesu posebno pozornost posvetiti problematiki varstva pri delu.

Kljub nekaterim metodološkim pomanjkljivostim in nepreciznim opredelitvam so Izhodišča dobra osnova za organiziranje in izvajanje varstva pri delu pri proizvodnem delu. Vse pa kaže, da posamezni nosilci nalog niso pravočasno opravili svojih obveznosti. Kako bi si lahko drugače razlagali dejstvo, da je npr.: Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo le-

Sodobni krizni pojavi in njihovo premoščanje

Minuli teden, 21. in 22. t.m., so bili v Škofji Loki tradicionalni »Ziherlovi dnevi«, ki jih je organiziral in pripravil Center za družbenopolitično izobraževanje pri fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo univerze Edvarda Kardelja iz Ljubljane. Več kot sto udeležencev, ekonomistov, sociologov, politologov in novinarjev je v teh dneh poslušalo kakih sedemdeset referatov, sporočil in pisnih prispevkov, ki so jih v živahnih razpravah obravnavali v šestih delovnih skupinah. Generalna tema letošnjih Ziherlovih dnevov je obravnavala sodobne krizne pojave v naši družbi in njihovo premoščanje, posamezne delovne skupine pa so podrobneje razpravljale o naslednjih temah: teoretične in metodološke osnove za preučevanje kriznih pojavov, družbeno-ekonomski razvoj in stagnacija v Jugoslaviji, politični sistem in usmerjanje družbenega razvoja, mednacionalni in medprepubliki odnosi, kriza in oblikovanje vrednot in množično komuniciranje in kriza javnosti.

Prvega dne je bilo plenarno zasedanje, udeležence Ziherlovih dnevov pa je pozdravil član predsedstva CK ZKJ Milan Kučan, ki je v svojem uvodnem nagovoru najprej spregovoril o mnenjih glede razmer v naši družbi. Dejal je, da se ta mnenja precej razhajajo, kar izvirna na eni strani iz razvojnih protislovij, na drugi strani pa je vzroke razhajanj iskati tudi v različnih družbenih položajih in idejnih izhodiščih diagnostikov naše družbe. Menil je, da je o sedanjih kriznih tokovih razprava nemogoča, če ne upoštevamo obstoječih interesov v družbi. Poudaril je, da je usoda socializma odvisna od tega, kako razpolaga s presežno vrednostjo in, da najbolj drastični konflikti v naši družbi izhajajo prav iz vprašanj njene delitve.

SedANJI status quo je vzrok neučinkovitosti naše družbe, ocene razmer in možnih odhodov iz krize pa je med drugim opredelil kot statične in nedialektične. Opozoril je na protislovja med razvitostjo proizvodnih sredstev in okostenelostjo pretirano institucionaliziranih in formaliziranih družbenih odnosov. Menil je tudi, da kaže skozi koncept starega in novega preseči dihotomijo proizvodnih odnosov, varuštvo nad združenim delom in razkorak med deklarirano in dejansko demokracijo. Milan Kučan je dejal, da ne gre za krizo koncepta samoupravljanja, marveč, da se soočamo s posledicami njegovega prepočasnega uveljavljanja.

Prvi referent na plenarnem zasedanju je bil Zdravko Mlinar, ki je povzel svoj daljši referat pod naslovom »Teorija in praksa samoupravne mobilizacije razvojnih potencialov.« Z v začetku je pribil, da bo preseganje kriznih razmer na vseh področjih toliko bolj uspešno, čim bolj bomo uspeli identificirati in mobilizirati vse razpoložljive človeške in materialne razvojne potenciale. Pri tem se je osredotočil na protislovja in probleme v zvezi z delovanjem subjektivnega faktorja, saj je prav pri tem odprta možnost, da v najkrajšem času dosežemo največje spremembe.

Tudi zdaj se, po njegovih besedah, ponavljajo značilni položaji, ko praksa terja hitrejšo preseganje znanosti in strokovne dejavnosti, kot pa se le-te lahko vključijo v reševanje konkretne problematike. In zato nas prav marksistična dialektika neposredno, ali posredno usmerja k mobilizaciji razvojnih potencialov s tem, ko se, na primer, ne zadovoljuje in ne ostaja v okviru obstoječega, temveč se usmerja tudi k razkrivanju elementov novega k bistvenemu, kar je šele v nastajajoči; našo pozornost usmerja k novemu in progresivnemu (čeprav ne v smislu enkrat za vselej, temveč glede na konkretne družbene okoliščine); s tem, ko ne sprejema razvoja o nekakšni socialni harmoniji, temveč neposredno skuša razkrivati notranja družbeno protislovja, kot izhodišče in jedro razvojnih sprememb; s tem, ko poudarja, da

predi meseca marca poslal vzgojno-izobraževalnim organizacijam napotilo glede zdravstvenih pregledov učencev 11) in, da je bil sklep o zavarovanju udeležencev srednjega usmerjenega izobraževanja, ki ga je 3. februarja 1982 sprejela skupščina izobraževalne skupnosti Slovenije, objavljen v uradnem listu šole ob koncu aprila 1982

V prvem izmed teh dveh dokumentov je opredeljeno razjasnjeno: — da je »za ugotavljanje zdravstvenega stanja učencev usmerjenega izobraževanja, vključno s proizvodnim delom in delovno prakso«, pristojna in odgovorna služba zdravstveno varstvo šolskih otrok in mladine, — da spremlja zdravstveno stanje učencev, — da drugi posebni zdravniški pregledi učencev za proizvodno delo, oz. delovno prakso niso obvezni (z izjemo pedagoške, zdravstvene in gostinske usmeritve), — da mora šola pred začetkom proizvodnega dela, oz. delovne prakse s pristojnim zdravstvenim nadzorjem za šolske otroke in mladino preveriti, pri katerih učencih obstajajo morebitne psihofizične omejitve ter o tem obvestiti organizacije združenega dela, v katerih se izvaja proizvodno delo, oz. delovna praksa za njihove učence,

— da v prvem letniku učenci ne morejo opravljati »del, ki so v samoupravnih splošnih aktih delovne organizacije opredeljena za navadna, oz. ne morejo biti razporejeni na delovna mesta s posebnimi pogoji« in — da bo potrebno pred začetkom opravljanja »vseh del in nalog, za katere se učencem obsebnosti, za katere so potrebne določene posebne psihofizične lastnosti« (dela na višji, dela s kemikalijami ipd.) priskrbeti posebno zdravniško potrdilo dispanzerja za vsakega otrok in mladine.

V delovnih organizacijah Iskre v Kranju so organizirali ukrepe varstva pri delu za

spoznavni proces ni namenjen samemu sebi, temveč da ga jemljemo le kot izhodišče za spreminjanje obstoječega sveta; s tem, ko razlaga razvoj kot enotnost kontinuitete in diskontinuitete in končno s tem, ko poudarja človekov aktivni odnos do družbenorazvojnih procesov, ki se uveljavljajo z zavestnim in planskim obvladovanjem družbene stihije in tako prispeva k večjim razvojnim učinkom.

Naslednji referent je bil Srđjan Vrcan z referatom »Nekaj pripomb k deskriptivni analizi sedanjega položaja«. V začetku je avtor ugotovil, da je očitno, da pomembni institucionalni družbeni aranžmaji in sistemski strukturalni mehanizmi, katerim so pripisovali sposobnost, da zagotavljajo nagel družbeni razvoj in napredek samoupravljanja, danes ne funkcionirajo tako ustvarjalno kot so navadno funkcionirali doslej. Sedanji krizni položaj nedvomno pogojujejo najprej endogene okoliščine in gibanja. In to s sklopom endogenih okoliščin in gibanj, ki niso rezultat čisto slučajnega spleta zgodovinskih okoliščin, temveč imajo trajnejšo strukturalno osnovo. Zato so bili procesi, ki so danes zadobili odkrite krizne razsežnosti in krizne učinke, že prej prisotni in so se tudi poprej manifestirali v vrsti neugodnih družbenih gibanj, kot so to inflacijska gibanja, upočasnitev gospodarske rasti, oscilacije v gospodarski aktivnosti, stagnacija v produktivnosti dela, občasna poslabšanja plačilne bilance s tujino, neracionalno investiranje itd.

V sedanjem trenutku so se ti procesi med seboj prepleli in zaostriili ter so dobili izrazito krizni obseg. Zato je nastalo neko vzlišče kriznih procesov in kriznih teženj sorazmerno trajne in stabilne strukturalne, ne pa navadne konjunkturalne narave. To je tem pomembnejše zato, ker so družbeni procesi s potencialno kriznimi posledicami in tendencami družbenega gibanja z latentno kriznim potencialom pokazali visoko stopnjo odpornosti in so se uspeli obdržati in obnavljati kljub vrsti konkretnih ukrepov ekonomske in druge politike ter so pri tem utrpeli praviloma samo zelo začasne upočasnitve in blokado.

Iz tega sledi, da ni povsem razumno domnevati, da je mogoča v sedanjih kriznih razmerah dolgoročno učinkovita strategija družbene akcije, zasnovana in izvajana z izključno stabilizacijskimi termini, temveč je potrebna strategija samoupravne socialistične obnove in nove razvojne politike.

O družbenih predpostavkah trajnejšega premagovanja aktualnih kriznih procesov v jugoslovanski družbi je »govoril« tretji govornik Silvano Bolčič. Ob koncu svojega poročila je govornik dejal, da je mogoče zagotoviti uspešnost družbene akcije, katere cilj naj bi bila prekinitev dosedanjega toka stihijske prerazporeditve globalnega fonda osebnih dohodkov in ostalih elementov družbenega bogastva predvsem v tem: 1. če

učence pri proizvodnem delu v dveh fazah: — v prvi fazi so bili programirani in izvedeni minimalni ukrepi za učence prvih letnikov v šolskem letu 1981/82

— v drugi fazi pa smo na osnovi izkušenj v šolskem letu 1981/82 programirali (in delno že izvedli) dopolnilne ukrepe.

Minimalni ukrepi varstva pri delu so bili naslednji:

1. V pogodbe med vzgojno izobraževalnimi organizacijami in temeljnimi organizacijami, ki so sprejele učence na proizvodno delo, so bile vključene skupne in ločene obveznosti obeh podpisnic (npr. da bosta podpisnici zahtevali od učencev izvajanje predpisanih ukrepov varstva pri delu, da bo šola pred pričetkom proizvodnega dela seznanila učence z osnovami varstva pri delu, da bo TOZD v primeru grobe samovolje učenca odstranila s proizvodnega dela itd.).

2. Za učence prvih letnikov so bila izbrana taka dela in naloge, ki od učencev niso zahtevala posebnega znanja iz varstva pri delu, kjer ni bilo treba uporabljati posebnih osebnih varovalnih sredstev in kjer ni bil potreben poseben zdravniški pregled za ugotavljanje psihofizičnih lastnosti za taka dela,

3. Delavci za izvajanje proizvodnega dela (v nadaljevanju: inštruktorji) so bili posebej izbrani tudi z vidika varstva pri delu (npr. te funkcije ni mogel opravljati delavec, če je nanj dal prigovor pooblaščen delavec za varstvo pri delu v TOZD). Vsak inštruktor je bil lahko zadolžen le za enega učenca. Izjema tega pravila je morala biti posebej pisno utemeljena (soglašati pa je moral tudi pooblaščen delavec za varstvo pri delu v TOZD).

4. Učenci so se morali udeležiti uvajalnega seminarja (prvi dan) na katerem so bili seznanjeni s splošnimi nevarnostmi in škodljivostmi pri delu ter s pravicami in obvez-

se razprave o aдекватnosti delitve osebnih dohodkov prenesajo z ravni delovnih organizacij na globalno družbeno raven; 2. če se sprejme stališče, da resnični problemi pri delitvi osebnih dohodkov niso posledica neadekvatnih internih pravilnikov za njihovo delitev, temveč pomanjkanje splošnih, družbeno sprejetih konkretnih norm za ugotavljanje pravično pridobljenega dohodka za dano količino in kvaliteto dela v posameznih dejavnostih; 3. če bi, namesto občasnih kampanj odvzemanja »neupravičeno« visokih osebnih prejemkov in onemogočanja določenih oblik potrošnje, v sistem vgradili ukrepe, ki bi onemogočali pridobivanje »neupravičeno« visokih osebnih dohodkov ob polni svobodi slehernega človeka, da sredstva, ki si jih je pridobil v obliki družbeno priznanega nadomestila za določeno delo, troši za zadovoljitev potreb, ki so zanj najpomembnejše; 4. če se jasno identificirajo konkretne oblike dela (kot so to, zdi se, na primer »funkcionarsko delo«, organizacijsko delo, »posredniško delo«, »svetovalsko delo«, delo »obračanja denarja« itd.), ki se vedno preplačujejo in če bi opustili strah, da bi bilo zniževanje osebnih prejemkov opravljalcem teh opravil vprašljivo za normalno opravljanje teh oblik dela, ali pa če bi to vodilo k »uravnilovki v nagrajevanju«; 5. če se družbena nadomestila za delo ne bi izražala samo v denarju, kar pomeni opuščanje enostranske naravnosti k delovni motivaciji samo s pomočjo denarja, zaradi strahu, da se ne bi povrnili k neprimerni »moralni stimulaciji«.

Kajti, tako imenovano »moralno stimulacijo« je mogoče zagotoviti tudi na druge načine (pravica, da si izbereš drugo, privlačnejše delo, da lahko izkoristiš daljši letni dopust, da greš prej v pokoj, da preživiš določen čas na šolanju zaradi pridobitve višje kvalifikacije, da prevzameš vodenje določene dejavnosti, da na družbene stroške izpopolniš določeno inovacijo, da s pomočjo javnih komunikacijskih sredstev izraziš svoje lastne ideje, ki so pripeljale do večjih delovnih rezultatov itd.); in 6. če zavestno delujemo proti trenutno vplivni »socialni psihologiji«, ki stimulira sleherni obliko boja za »večmilijonski osebni dohodek«, ker bi s tem vstopili v krog tistih, ki so uspeli in vodi ljudi k temu, da ljudi vsakodnevno vrednotijo po tem, kar imajo, a ne po tem, kaj so na novo ustvarili za svoje lastno, človeško bogatejšo življenje, kot tudi za človeško bogatejšo življenje vseh ostalih članov družbe.

Zadnji govornik plenarnega zasedanja je bil France Černe s svojim poskusom političnoekonomskega diagnosticiranja družbenoekonomskega protislovja v naši družbi. Poudarek referentovega razmišljanja o reševanju protislovij naše družbe je bil na političnem in ne na gospodarskem sistemu, oz. ureditvi. Menil je, da nam je potreben takšen politični sistem, ki bo še bolj afirmiral delavca proizvajalca (v širšem pomenu besede) in njegovo delovno organizacijo kot temeljnega gospodarskega in družbenega subjekta, kot nosilca razvoja. Dalje takšen političen sistem, ki bo omogočil enotnejši gospodarski prostor in sistem, ki bo dalje omogočil polnejše uveljavljanje demokratičnega mehanizma pluralizma konstruktivnih idej, zamisli, interesov v reševanju družbenih problemov in, ki bo oblikoval učinkovit selekcijski, sintetizirajoč mehanizem za sprejemanje najboljših rešitev.

V tem pogledu je Marxova politična ekonomija še vedno živa, aktualna. Vsebinsi integralno razvite delavskosamoupravne ekonomike ne ustreza niti neoklasična, mikro potrošniška, homo oeconomicus teo-

rija, niti keynesiansko etatiistična, makro agregatna teorija in politika manipuliranega povpraševanja. Integralno razvito delavsko samoupravno ekonomiko je potrebno zgraditi na produkcijsko-razvojni teoriji, ob upoštevanju ne le končnih individualnih, skupnih in splošnih potreb, ampak tudi preostalega okolja, to je naravnega okolja, v katerem živimo, kot del naše civilizacijske, kulturne dediščine.

Takšna integralno razvita delavska samoupravna ekonomika pa bo zaživela le, če

RAZGOVOR Z IVANOM RAZBORŠKOM

Uspešen nastop

Na 19. mednarodnem kongresu Ex libris, ki je bil letos v Oxfordu, je sodeloval s svojimi malimi grafikami tudi Iskrin umetnik Ivan Razboršek. Ob tej priložnosti smo ga poprosili za kratek razgovor.

»Grafična mapa je bila izdelana prav za ta, 19. mednarodni kongres, hkrati pa je upravni odbor našega društva predlagal, da s to mapo proslavimo tudi 15-letnico našega obstoja. Na kongresu smo mapo, ki smo jo izdali v sodelovanju inob podpori Iskre Marketing, razdelili delegatom z vsega sveta na slavnostnem sprejemu. Tako si je mapa utrla pot tudi v vse svetovne muzeje.«

Kaj ste v tej mapi predstavili?

»Prikazal sem predvsem ljudsko kulturo Jugoslavije, pisanost te krasne umetnosti in njeno enotnost. Za večino teh malih grafik je podlaga že v staroslovanski umetnosti. Značilno zanje je, da je v njej 20 grafik iz vsake republike in pokrajine, na katerih so motivi srednjeveških umetnin, tako vezenin kot tudi porabnih predmetov, prikazanih kot osnova, ki sem jo, seveda, naknadno obdelal. Včasih pa sem na posamezni grafiki skomponiral tudi več posameznih elementov z različnih umetnin.«

Mapa, izdana s pomočjo Iskre, pomeni gotovo priznanje tudi za Iskro?

»Vsekakor. Dejstvo namreč, da je Iskra plačala tiskanje in pomagala pri izdelavi

se bo opirala na tri stebre: na delo, na znanje in znanost ter na progresivno zavest (kulturo) delovnega človeka, ki bo renovirala produkcijske in druge odnose vedno sprotno, tedaj in v takšni meri, ko in kolikor bo to omogočala nova stopnja v razvoju.

To so le izbrani odlomki iz misli spoznanj in ugotovitev uvodnih referentov na pravkar minulih Ziherlovih dnevih in je seveda v njih še mnogo vprašljivega, razpravljanja vredno pa tudi novega.

D.Ž.

mape, je gotovo dobra reklama za Iskro, saj govori o njenem posluhu tudi za umetnost. Prav ob tej priložnosti bi se v svojem in v imenu društva Iskri rad tudi zahvalil za to pomoč.

Uspeh mape je bil v Oxfordu izredno velik, dobili smo že navdušene odzive iz Linza, Francije pa tudi od drugega. Mape še posebej navdušenje jo tudi zato, ker so brezplačne. O navdušenju nad našo mapo pa priča tudi dejstvo, da je urednik pokongresne revije iz Portugalske posebej prosil za mapo in nove ex librise, da bi jih v tej reviji izdal.«

Ali je bila ta mapa razstavljena tudi doma, v Sloveniji?

»Vsekakor. V Ljubljani je bila razstavljena v avli Jugobanke, v Pionirski knjižnici, Narodni in univerzitetni knjižnici, v avli občine Vič—Rudnik ter v Etnografskem muzeju Slovenije. Ravnatelj Etnografskega muzeja pa me je celo prosil za sodelovanje pri razstavi Aparteida, ki bo na gradu v Goricanah predstavljala afriško motiviko. Zaenkrat nameravam to motiviko, tudi sam izdelati na ploščah tiskanih vezij. Tako se bo sodobna tehnika še enkrat prepletla z narodno ustvarjalnostjo.

Sicer pa sem doslej imel 53 samostojnih razstav, 46 skupinskih, od tega 11 v Evropi in eno v Tokiu. Poleg tega pa si prizadevam tudi za pomladek — saj v osnovnih šolah, pa tudi v nekaterih srednjih, predavam o tej kraslini umetnosti in na ta način zagotavljam čimveč podmladka tudi našemu krožku.

EX LIBRIS I. RAZBORŠEK

VABILO K SODELOVANJU

Kulturno umetniško društvo Sava Kranj deluje na področju folklorno-plesne, pevске in glasbene dejavnosti že 17 let. Našo bogato kulturno dediščino predstavlja doma in v tujini.

Na svojih potovanjih so člani spoznali mnoge dežele veliko ljudi in narodov. Tako so bili petkrat na poljskem, sedemkrat v Franci—trikrat v Španiji, enkrat na Kanarskih otokih ter v Zahodni Nemčiji in na Danskem, v Avstriji in Italiji pa več kot desetkrat. Na raznih festivalih so sodelovali s skupinami z vsega sveta.

Vse ki se jim želijo pridružiti vabijo, da pridejo k njim in jim pomagajo pri ohranjanju in prikazovanju naše kulturne dediščine.

Vpis novih članov bo k 25. oktobra 1982 v prostorih osnovne šole Lucijan Seljak v Stražišču, v Kranju od 19. do 20. in na prvi vaji, ki bo 3. novembra 1982 ob 19. v istih prostorih. Pogoji za vpis je starost nad 15 let. Vabljeni!

bili dogovorjeni naslednji dopolnilni ukrepi za ugotavljanje varstva pri delu učencev:

1. V pogodbe med vzgojno-izobraževalnimi organizacijami in TOZD je treba (po potrebi) vključiti dodatna določila, ki medsebojne obveznosti precizirajo. Šola bi se morala obvezati, da poda učencem splošno znanje o varstvu pri delu v sodelovanju s strokovnimi delavci iz TOZD. Taka zahteva je pogojena z dejstvom, da je vsebina varstva pri delu v predmetu osnove tehnike in proizvodnje preozka, v predmetnikih izobraževalnih smeri mnogih posebnih izobraževalnih skupnosti pa je vsebina varstva pri delu vključena nepopolno. 13)

2. Pri izbiri del in nalog za proizvodno delo učencev drugih in višjih letnikov je treba še bolj pazljivo analizirati možne rizike pri delu in gibanju v ožjem in širšem delovnem okolju. Pri tem moramo v posamezni TOZD neposredno sodelovati pooblaščen delavec za varstvo pri delu in sproti definirati pogoje, pod katerimi se tako proizvodno delo učencev še lahko izvaja.

3. Funkcijo inštruktorja lahko opravljajo le tisti delavci, ki so v bližnji preteklosti absolvirali poseben 8 ali 16-urni seminar o varstvu pri delu za neposredne vodje dela in ki bodo absolvirali dodatni 4-urni seminar z izborom posebnih tem iz varstva pri delu.

4. Uvajalni seminar za učence drugih in višjih letnikov je treba vsebinsko spremeniti, da bo prišla bolj do izraza konkretna problematika varstva pri delu.

5.

Ob tako neposrednem stiku vzgojno-izobraževalne sfere in združenega dela materialne proizvodnje, kakršno je proizvodno delo, oz. delovna praksa učencev, so se ponovno pokazale nekatere senčne strani pomembne družbene dejavnosti, ki ji pravimo varstvo pri delu.

Oglejmo si le nekatere!

1. varstvo pri delu pojmujejo še vedno zelo različno. Kljub temu, da smo pred pol-drugim desetletjem odstopili od preživelega, ozkega »HTV sistema«, je še vedno močno prisoten, zlasti na področju vzgoje in izobraževanja na srednji stopnji.

2. ob startu v srednje usmerjeno izobraževanje smo zamudili veliko priložnost za vključevanje moderno pojmovanega varstva pri delu v »redni« izobraževalni sistem, za kar ne gre kriviti le združenega dela materialne proizvodnje.

3. reforma usmerjenega izobraževanja na srednji stopnji je zajela le »redne« izobraževalne institucije, neobdelane in pozabljene pa so ostale oblike funkcionalnega izobraževanja 14), v katerih se danes odvija velik del izobraževanja v zvezi z varstvom pri delu.

OPOMBE:

- Dokument nima datuma, vendar ocenjujem, da je bil izdan l. 1980.
- Proizvodno delo oziroma delovna praksa za učence, Vestnik Gospodarske zbornice, 30. 10. 1980, str. 28-31.
- Dopis »Zdravstveni pregledi učencev v zvezi z opravljanjem proizvodne prakse« z dne 5.3.1982, ki sta ga Republiški komite za zdravstvo in socialno varstvo in Republiški komite za delo naslovila na Republiški inšpektorat dela.
- Ur.L.SRS št. 19 z dne 30.4.1982, zap. št. 885
- A. Kavs: Pouk o varstvu pri delu v srednjem usmerjenem izobraževanju, VII. Republiško posvetovanje o varstvu pri delu, Nova Gorica, oktober 1981.
- Ali kot ga omenja Zakon o usmerjenem izobraževanju v 24. členu: »izpopolnjevanje in usposabljanje delavcev za pridobitev in razvijanje delovnih zmožnosti za opravljanje posameznih delovnih nalog in opravil, ki jih terjajo tekoče potrebe delovnega procesa.«

Polak Peter

Izgradnja sistema

V ponedeljek, 11. t. m. je bila v prostorih Centra sistemov za avtomatizacijo organizirana okrogla miza na temo — Izgradnja poslovnega informacijskega sistema v delovni organizaciji Avtomatika.

Namen sklica okrogle mize, ki se jo je poleg poslovnega odbora delovne organizacije, poslovnih organov TOZD in strokovnih delavcev, udeležil tudi zunanji sodelavec Saša Dekleva, svetovalec na Visoki šoli za organizacijo dela iz Kranja, je bil, da se ponovno preveri načrt investiranja v računalniško opremo oz. že podpisani samoupravni sporazum in s tem vezan pristop k izgradnji arhitekture informacijskega sistema v Avtomatiki.

Kot je uvodoma poudaril Saša Dekleva, dileme o pristopu za oz. proti razvijanju integralnega informacijskega sistema ni, saj je dobra obveščenost o stanju na tržišču in poslovanju v tako razvejani organizaciji kot je Avtomatika eden od prvih pogojev za uspešno poslovanje. Dosedanja praksa je pokazala, da večkrat nismo dobivali pravočasno ustreznih podatkov. Če pa smo jih, le-ti niso bili sistemizirani. Dovolj jasen primer je samo spremljanje stanja zaloga, oz. učinkovitost ukrepov za njihovo znižanje, na čemer Avtomatika že nekaj let boleha, vidnejšega izboljšanja stanja pa še ni. Potrebe po oblikovanju enotne strukture informacijskega sistema je kot izhodiščna predpostavka več kot očitna.

Izhajajoč iz predloga in razprave naj bi bila to IBM-ova BSP metoda, katere osnovni cilji omogočajo pripravo plana in prioritete razvoja informacijskih sistemov, ki naj bi zadovoljili potrebe organizacije po informacijah. S tem namenom bo do konca tega meseca poslovodni odbor imenoval skupino 4. do 7. strokovnih delavcev, ki naj bi v času 4 mesecev študijo pripravili. Pri tem naj bi uresničevanje računalniškega projekta spremljanja zaloga predstavljal

temelj za nadaljnjo izgradnjo proizvodnega informacijskega sistema. Obenem je bilo rečeno, da se istočasno pristopi k pripravi novega samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za ustrezen računalniški sistem s predhodno strokovno obrazložitvijo.

Odprto pa je ostalo vprašanje, od kod izhajati. Ali iz temeljnih organizacij? Potrebe po vrsti pomembnih informacij v TOZD so neoporečne. Tudi apetiti niso majhni. Vendar, ali je pametno, da se po tolikem časovnem odlašanju vsak za sebe, s svojo opremo in ob vprašljivosti razpolaganja z ustreznimi strokovnimi kadri lotimo tisti, ki smo na skupni lokaciji izgradnje sistema, ki v končni obliki sploh ne bi bil sistem, saj ga ne bi mogli niti povezovati, kaj šele dograjevati in v primerni povezavi s SOZD tudi polno izkoriščati?

Zakaj torej rušiti nekaj, kar še ni zgrajeno? Možnosti in poti za doseg cilja je več, ne da bi pri tem ovirali ene ali druge. Pa ne z nezaupanjem in zaprtostjo, temveč z nudenjem pomoči in realno presojo za tisto odločitev, ki naj bi ob najmanjših stroških in najkrajšem času dala čim boljše rezultate.

Š.D.

ISKRA AVTOELEKTRIKA

V Rutu bomo gradili

V četrtek, 21. oktobra so se zbrali delegati delavskega sveta delovne organizacije Iskre — Avtoelektrike na četrto zasedanje delavskega sveta. Sprejeli so več pomembnih sklepov, med njimi pa je gotovo deležen največje odmevnosti sklep o pristopu k realizaciji investicije »Izgradnja dislociranega obrata v Rutu«. Vendar o tem nekoliko pozneje.

Delegati so najprej določili predlog sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov ter sprejeli sklep o razpisu referendumu o tem predlogu, ki naj bi bil izveden v vseh temeljnih organizacijah do 31. decembra letos. V naslednji točki je delavski svet ugotovil, da v nekaterih tozidih ni uveljavljen referendum o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov s prilogo in je zato delavski svet ponovno določil predlog sprememb in dopolnitev navedenega samoupravnega sporazuma s prilogo »Metoda ugotavljanja delovne uspešnosti« in »Pregled meril delovne uspešnosti«.

Delavski svet je razpisal referendum za sprejem tega samoupravnega sporazuma v tozidih Tovarna velikih zaganjalnikov, Tovarna malih zaganjalnikov in Tovarna delovnih sredstev. Glasovanje z referendumom naj se izvede najkasneje do konca leta. V nadaljevanju so delegati sprejeli sklep o podaljšanju roka za sprejem samoupravnega sporazuma o enotnem oblikovanju razvida del in nalog in sicer do konca novembra 1982.

Ker je v samoupravnem sporazumu o združitvi v delovno organizacijo Iskra — Avtoelektrika dogovorjeno, da v primeru, če med temeljnimi organizacijami ne bo mogoča sporazumna razrešitev morebitnih sporov, se zadeve predložijo v reševanje notranji arbitraži del-

lovne organizacije, je delavski svet sprejel pravilnik o notranji arbitraži.

Delegati so sprejeli tudi sklep, da se pristopi k spremembam in dopolnitvam samoupravnega sporazuma o merilih, pogojih, načinih in postopkih za doseg dogovorjenega obsega uvoza blaga in storitev ter odliva deviz za obdobje 1981—1985, ki so bile sprejete na skupščini SISEOT. Sprejeli so tudi elaborat službe internega nadzora za tretje obračunsko obdobje letošnjega leta.

Kot smo že v naslovu in v uvodu omenili, je delavski svet sprejel tudi sklep, o pristopu k realizaciji investicije Izgradnja dislociranega obrata temeljne organizacije Tovarne avtoelektričnih vžigalnih sistemov Tolmin. Obrat bo postavljen v visokogorski vasi Rut nad Tolminom, o tem pa smo v našem časopisu poročali prvič že oktobra leta 1980, ko je bila tu slovesnost ob zaključku obnovitvenih del na krajevnem vodovodu in ko so bili postavljeni temelji za omenjeno investicijo. Te slavnosti se je udeležil tudi sedanjí predsednik republiške konference SZDL Franc Šetinc.

Investicija je predvidena v višini cca 8,5 milijona dinarjev, od te vsote pa je cca 3 milijone lastnih sredstev, 2 milijona združenih sredstev SOZD Iskra in 3,5 milijona nepovratnih sredstev solidarnostnega sklada občine Tolmin. Pričetek gradnje je predviden še letos, zaključek del pa naj bi bil opravljen v drugem kvartalu prihodnjega leta.

Marko Rakušček

Uspešnih 40 let

Franc Logar iz TOZD AIN je lahko resnično ponosen na rezultate svojega dolgoletnega razvojnega dela, s katerim je utiral pot svojim mlajšim sodelavcem. Sicer pa je ta njegova pot razvijalca tudi dovolj pestra in zanimiva, da si jo lahko nekoliko pobliže ogledamo.

S svojimi 15 leti se je zaposlil kot pomožni elektromehaničar, jeseni 1945 pa je opravil pomočniški izpit. Takoj nato je nadaljeval študij ob delu, ki ga je leta 1948 prekinil zaradi služenja vojaškega roka, vendar se je tudi tam, v šoli za rezervne vojaške starešine, še dodatno usposabljal na področju radio-tehnike.

Po vrnitvi iz JLA se je zaposlil v Radio-ljubljana, kjer je ostal vse do leta 1951, ko ga po nalogu predsedstva vlade SRS premestili v Nuklearni inštitut Boris Kidrič v Vinčici. Po 2 letih službovanja v razvojnem laboratoriju se je vrnil v Ljubljano in se zaposlil v tedanjem Inštitutu za elektrovezve. Tedaj je tudi položil izpit za visoko kvalifikacijo. V IEV je nato delal v razvojnem laboratoriju za decimeterske valove in to vse do ustanovitve Zavoda za avtomatizacijo.

Leta 1958 je njegov oddelek začel sodelovati v JLA in sicer na razvoju prvih večkanalnih radiorelejnih naprav tako, da je poslej nadaljeval razvojno delo izključno na programu navigacije in radio-lokacije.

Najtejmo se nekaj najvažnejših razvojnih

nalog pri katerih je uspešno sodeloval. Najprej naj omenimo prve naprave za usmerjene zveze, ki so povezale naše otoke z obalo leta 1954. Nato je sodeloval pri razvoju merilnih naprav za meritev propagacije elektromagnetnih valov, mornariških naprav za kliče v sili, impulznih modulatorjih. Leta 1963 je sodeloval pri prvem laserskem eksperimentu v Jugoslaviji.

Za vsa ta uspešno dokončana razvojna dela je dobil tudi več priznanj: Red dela s srebrnim vencem, Red dela z zlatim vencem, Srebrno plaketo ZIVNOJ in leto nagrado Iskre za razvojne dosežke. Povejmo še, da je Franc Logar tudi aktivno sodeloval v vseh DPO, prav tako pa tudi še v organih samoupravljanja.

Po 40. letih dela, od tega skoraj 30 let v Iskri, je tako Franc Logar izpolnil delovno oboobo za upokojitve, vendar pa bo glede na svoje velike izkušnje v razvojnem delu še naprej pomagal svoji TOZD, vsaj dokler bodo njegovi mlajši sodelavci potrebovali pomoč, ki jim jo je vsa ta leta rade volje razdaljal.

B.C.

POSTANITE ČLAN OSNOVNIH ORGANIZACIJ SMUČARSKÉ ZVEZE SLOVENIJE!

Velike ugodnosti članov:

1. popust pri nakupu smučarske opreme
2. popust na vseh slovenskih žičnicah
3. popust v hotelih, kampih in kopališčih
4. zavarovanje
5. popust na maratonih in rekreacijskih tekmovanjih SZS.

Članarino lahko poravnate, ali se na novo vpišete v Iskri Invest servis, Trg revolucije 3, Ljubljana, pritličje, vsako sredo od 8. do 13. pri Viliju Tekavcu.

Na maratonu treh src

Drugi maraton treh src je bil 25. septembra v Bovecu. Na prvem maratonu v Radenci je napornih 42.195 metrov dolgo progo pretekel tudi predsednik KPO Avtomatika Stane Preskar, tokrat pa se je iz DO Avtomatika maratona udeležila prva organizirana skupina.

Sicer skromni po številu so relativno zelo dobro tekli. 21 kilometrov dolgo progo malega maratona sta pretekla: Igor Žagar (TOZD Razvojni inštitut) v 1 uri in 37 minutah ter Janez Sršen (TOZD Trženje) v 1 uri

ZAHVALI

ob izgubi moje drage mame

MARIJE KLAUŽAR

se iskreno zahvaljujema vsem sodelavcem Iskra Sipo, TOZD Prodaja, za podarjeno cvetje, denarno pomoč in izrečeno sožalje. Še enkrat vsem iskrena hvala

sin Franci s Francko.

Ob smrti najine drage matere

FRANČIŠKE DEBELAK

se iskreno zahvaljujema sodelavcem TOZD Instrumenti in področja kvalitete v Iskri Kibernetiki za izrečeno sožalje, darovana venca in spremstvo na njeni zadnji poti

žalujoča sinova
Zdravko in Janez Debelak.

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra — Industrije za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente — Ljubljana

— Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika: Miloš Pavlica, odgovorni urednik: Dušan Zeljeznov, tehnični urednik: Janko Colnar, novinar: Mara Ovsenik.

— Ureja uredniški odbor: Alojz Boc (Kibernetika), Boris Čerin (Elektrovezve), Spela Dittrich (Avtomatika), Lado Drobež (Iskra Commerce), Stane Fleischman (Široka potrošnja), Franc Kotar (IEZE), Kazimir Mohar (Telematika), Marko Rakušček (Avtoelektrika) — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo.

— Naslov: Ljubljana, Tržaška c. 15, telefon: 263-825 — Tisk: Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA—DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

DO ISKRA INVEST SERVIS

Kako se bomo vozili na delo z avtobusi in vlakom

Velika energetska kriza je prizadela ves svet, ne le nas, da z boni lahko porabimo le določeno količino goriva. Nas pa predvsem zanima, kako bomo v Iskri reševali novi položaj. Predvsem v Ljubljani, kjer je Iskra raztresena po različnih lokacijah, še zlasti pa v Stegnah, ki so precej oddaljene od javnega prevoza.

S to kopico vprašanj smo se obrnili na Janeza Hafnerja, ki skrbi poleg drugega dela tudi za prevoz delavcev. Izvedeli smo, da enostavnih in popolnih rešitev ni. Morali bomo varčevati, predvsem se bomo morali zaneesti na javna prometna sredstva pa tudi peš bo treba narediti kak kilometer. Seveda pa bo Iskra — Invest servis skušal najti vse možne rešitve, da bi se vozili na delo in z dela s čimbolj ugodnimi zvezami.

Reči moramo, da smo bili do zadnjih ukrepov ZIS kar potratni pri porabi goriva. To so dokazovali prenatrpani parkirni prostori, zlasti v Stegnah in v centru, čeprav so bili dostopni javni promet in posebne Iskrine linije. Dogajalo se je celo, da so se posamezne TOZD upirale in negodovala nad organizacijo skupnega prevoza na delo in z dela. Ob izredni postritvi in varčevalnih ukrepih pa bo treba osebni in službeni pa tudi javni promet urediti varčno in predvsem racionalno.

Invest servis je že doslej prevoz na delo in z dela racionaliziral. Tako s prevozno dejavnostjo z najetimi avtobusi in z 9 osebnimi avtomobili za službene prevoze in ostalo prevozno dejavnostjo za pošto, prevoz prehrane, servisno službo in celo letalo.

Nas seveda predvsem zanimajo prevozi z avtobusi, ki jih organizira Invest servis. Ta je organiziral že zdaj jutraj prevoz z ljubljanske avtobusne in železniške postaje v Stegne, obratno pa ob koncu delovnega časa. Tako je bilo poskrbljeno za vse, ki so se želeli voziti z avtobusi in vlaki primestnega in medkrajevnega prometa, da so lahko nemoteno prišli naravnost v Stegne. Tako so Alpetourovi avtobusi prepeljali dnevno okrog 860 (legalnih) potnikov, se pravi

in 47 minutah, trimski tek na 10 km pa sta zmogla: Breda Jančar (TOZD Naprave za energitiko) v 56 minutah in Boštjan Škorjak (TOZD Trženje) v 48 minutah.

S tem sestavkom želimo predvsem vzpodbuditi sodelavke in sodelavce, ki že tečejo, ali pa si to želijo in jih tako povabiti na tretji tek v okviru maratona treh src, ki bo v Kranju, 23. oktobra letos.

Začetnikom priporočamo 10 km trimski tek, prijavite pa se lahko tudi za mali (21 km) ali veliki maraton (42 km).

Tudi tokrat želimo nastopiti organizirano, zato se prijavite pri Igorju Žagarju (061-50-761-595), kjer dobite tudi vsa dodatna pojasnila.

Torej, na teku se dobimo!

B.S.

Časopisne novice

V Iskri računajo, da bodo letos izpolnili približno lanske naložbene načrte. Zneskovno ne bodo uresničeni niti 70 %, realno pa za skoraj polovico. V prvem polletju so bila naložbena sredstva manjša od denarja, ki so ga namenili za amortizacijo. Zamud, vsaj tolikšnih, bi ne bilo, če že plačana in pripeljana oprema ne bi zastala na meji. Tako bo, npr. proizvodnja v tovarni Mikroelektronike v Stegnah stekla leto in pol pozneje.

Take zamude ogrožajo načrte, v katerih je predviden izvoz novih izdelkov, zavirajo pa tudi domači razvoji mikroelektronike.

Razvoju in raziskavam bodo letos namenili 2,1 milijarde dinarjev, kar pomeni 4,5 % celotnega prihodka, ali 15 % dohodka. Pred dvema letoma so v to dejavnost vložili 1,3 milijarde, lani 1,7 milijarde, prihodnje leto pa nameravajo 2,6 milijarde dinarjev. Četudi so vlaganja v razvoj in raziskave povečevali — v dveh letih so se skoraj podvojila — je obseg v proizvodnjo ostajal skoraj enak. V razvitem svetu je to razmerje 1:3, pa tudi 1:4, seveda v prid naložbam — Gospodarski vestnik.

Po zadnjem izplačilu osebnih dohodkov v sežanski Iskri je med delavci izbruhnilo nezadovoljstvo. Kar 60 delavcev je namreč prejelo manjše osebne dohodke od zajamčenih pa tudi osebnih dohodkov mnogih drugih delavcev so bili mnogo manjši.

Posestankih enot, kjer so delavci opozorili na ta problem, so v Iskri sledili prvi ukrepi. Imenovali so posebno komisijo, ki naj bi pripravila predloge.

Sestala se je tudi osnovna organizacija ZK s predstavniki občinskih družbeno-političnih organizacij. Ponovno so razgnili celoten položaj Iskre, ki se že leta ne more prebiti iz začaranega kroga. Stabilizacijski ukrepi so postavili pod vprašaj tudi sanacijski program tega kolektiva, za katerega se je še pred časom zdelo, da bo uspel. Primorske novice.

Namesto slavnosti ob položitvi temeljnega kamna za obrat, ki naj bi izdeloval sestavne dele električnega orodja in hobi orodja v Murski Soboti, so iz Kranjske Iskre sporočili, da termin prestavlja na ugodnejši čas. Hkrati so iz Iskre ponudili soboški občini etapno izgradnjo. Prva etapa naj bi bil obrat termoplastike s površino 552 m², kjer bi obširnih strojih za brizganje plastike dobilo delo 31 delavcev. Vrednost naložbe v ta obrat so v Kranjski Iskri — ERO ocenili na 130 milijonov dinarjev.

V Murski Soboti so se končno sprijaznili tudi s to ponudbo, čeprav je le iskrica v priporavi iz Iskre, ki jo je pred tremi leti ponudila Iskra. Vendarle pa niso trdno prepričani o strokovnosti ljudi, ki so v Iskri pripravili zadnji investicijski predlog, ali pa je vmes kaj drugega. Ne gre jim namreč v glavo, da je od 25 milijonov dinarjev načrtovanega celotnega prihodka obrata potrebnih kar 83 milijonov dinarjev (40 in 43) obratnih sredstev, kar pomeni, da bi bila proizvodnja popolnoma nerentabilna, saj bi se obratna sredstva obrnila komaj vsaki dve leti, v poprečju pa bi se morala vsaj nekajkrat letno. Mogoče pa se bodo, vendar v Kranju?

Ob koncu tudi to. Iskra — ERO je pripravila pregled doslej porabljenih sredstev za prvo, drugo in tudi tretjo različico naložbe. Natančna vsota je 7.442.590,00 dinarja, vanjo pa niso všteli stroški številnih potovanj, dnevnice — bodimo malo zlobni — tudi raznih pogostitev, lovov na Goričkem in še kaj. Del porabljenih sredstev natančneje 2.850.000 dinarjev (38,2 %), je v Iskri poverila komisija za manj razvite SR Slovenije, preostali del pa nameravajo v Iskri pokasirati od sovlagateljev, torej soboškega združenega dela. Pri soboškem izvršnem svetu pa so odločili zahtevati povrnitev vseh doslej vloženih sredstev domačih OZD, to še tembolj, ker imajo občutek, da tudi iz tega obrata termoplastike ne bo nič. (Mariborski Večer).

Zbral in uredil Marjan Kralj

